

**VERGEET
ME NIET!**

— Kleine Hein

Nederlands
Uitvaart Museum

tot ZOVER

STICHTING
NEDERLANDS
UITVAARTMUSEUM
jaarverslag 2020

Nederlands
Uitvaart Museum

tot ZOVER

inhoud

1. personalia	4
2. bestuursverslag	
1. algemeen	6
2. programmering in 2020	8
3. doelgroepen	10
4. bezoekersaantallen & marketing	12
5. vooruitblik programmering	14
6. financiële positie organisatie	16
7. personeel	18
8. café roosenburgh	20
9. samenwerking	22
10. samenstelling bestuur & governance	30
11. conflict de nieuwe ooster	32
12. verwachte gang van zaken 2021	34
13. ondertekening	36
3. activiteitenverslag	
1. inleiding	38
2. vaste presentatie	40
3. tentoonstellingen	42
4. kenniscentrum en educatie	46
5. publieksactiviteiten	52
6. collectie, verwerving, behoud & beheer	54
7. pers en publiciteit	56
8. ondertekening	62
4. jaarrekening	
1. balans	64
2. staat van baten en lasten	65
3. kasstroomoverzicht	66
4. toelichting	67
5. overige gegevens	74
5. controleverklaring van de onafhankelijke accountant	75
6. prestatieverantwoording 2020	79

personalia

Stichting Nederlands Uitvaartmuseum
Kruislaan 124
1097 GA Amsterdam

bestuur per 31 december 2020:

voorzitter

De heer drs. E. (Edzo) Doeve

penningmeester

De heer N.W. (Klaas) de Boer

secretaris

De heer drs. A.J.A. (Alof) Wiechmann

overige bestuursleden

De heer ir. J.H. (Johan) Idema MA

Mevrouw drs. Q.B. (Quirine) Muntz

Mevrouw Y. (Yara) Cavalcanti Araujo

directeur

De heer drs. G. Sluiter

accountant

CROP registeraccountants

Nieuwegein

2020 IN HET KORT

1.600 bezoekers in januari en februari voor
'De Laatste Aai'

Rest van het coronajaar:
slechts 955 fysieke bezoekers

Websitebereik met 83.000 bezoeken bijna
100% groei t.o.v. 2019

Eerste virtual tour en online wedstrijd
'EAT LOVE DIE' een succes

Een geslaagde Funeraire Academie
webinar 'Uitvaart in Tijden van Corona'

51% van onze totale begroting
gerealiseerd met donatiegelden,
fondsen en entreegelden

Prachtige aanwinst
'Portret van een overleden meisje'
door topschilder Nicolaes Maes

AFK toekenning vierjarige subsidie
2021-2024

Conflict met De Nieuwe Ooster

bestuursverslag 2020

Museum Tot Zover is dé (onafhankelijke) autoriteit op het gebied van onze omgang met de dood en maakt daarover museale en educatieve producties van hoge kwaliteit. Deze producties zijn kunstzinnig, informerend en/of prikkelend. Het museum biedt met zijn tentoonstellingen geen 'vaste blik', maar nodigt kunstenaars, onderzoekers en het publiek uit tot het ontwikkelen van eigen visies op de betekenis van de dood in het leven.

De doelstelling van de Stichting Nederlands Uitvaartmuseum (de formele naam van Museum Tot Zover) is als volgt vastgelegd in de statuten: 'De stichting heeft ten doel mensen aan te zetten tot reflectie op dood, sterfelijkheid en rouw, en mensen te informeren over geschiedenis, heden en toekomst van uitvaartculturen, en dit zowel binnen als buiten het geëxploiteerde museum.'

Het jaar 2020 begon uitstekend en vol belofte. De laatste zeven weken van *De Laatste Aai* waren de drukste in tijden, er lagen prachtige tentoonstellingen en activiteiten in het verschiep en er werd gewerkt aan een ambitieus Ondernemingsplan 2021-2024. De eerste corona-persconferentie van de regering viel op 12 maart, de dag van de opening van expositie *EAT LOVE DIE*. De opening werd allerijl afgeblazen en twee dagen later sloten we museum en café.

De rest van het jaar was het land in de greep van COVID-19, in de greep van de dood en overheidsmaatregelen die het maatschappelijk leven rigoureuus hebben ingeperkt. Dankzij de steun van onze subsidiegevers en andere begunstigers, de geringe afhankelijkheid van inkomsten van bezoekers, en beperking van de uitgaven, kunnen we het boekjaar

afsluiten met een gering negatief resultaat van € 6.000. Corona is echter niet de grootste bedreiging voor Museum Tot Zover. Om ons onbekende reden begon De Nieuwe Ooster aan een campagne om het gezamenlijke café (en onze activiteitenruimte) te sluiten en ons het functioneren moeilijk te maken. Als de begraafplaats dit kan doorduwen, komt de exploitatie van het museum ernstig in gevaar. Vanaf september kostte dit bijzonder veel energie en tijd.

minstens 185 dagen dicht

Op 12 maart 2020 verbood het kabinet bijeenkomsten van meer dan honderd personen vanwege het uitbreken van de corona-epidemie. Dat was voor vrijwel alle musea aanleiding om de deuren te sluiten. Deze eerste lockdown duurde uiteindelijk 79 dagen, tot 1 juni. Daarna konden de deuren slechts beperkt en met timeslots open. Van 5 tot en met 18 november (14 dagen) moesten de musea nog een keer volledig dicht van het kabinet. De derde lockdown begon op 15 december en duurt voorlopig tot en met 15 maart 2021. De musea zullen het in totaal dus minstens 185 dagen zonder publiek moeten stellen.

subsiënten & begunstigers

Amsterdams Fonds voor de Kunst
 Monuta
 De Facultatieve Groep
 Yarden
 DELA
 De Nieuwe Ooster
 Dr. C.J. Vaillantfonds
 Prins Bernard Cultuurfonds
 Mondriaan Fonds
 Kickstart Cultuurfonds

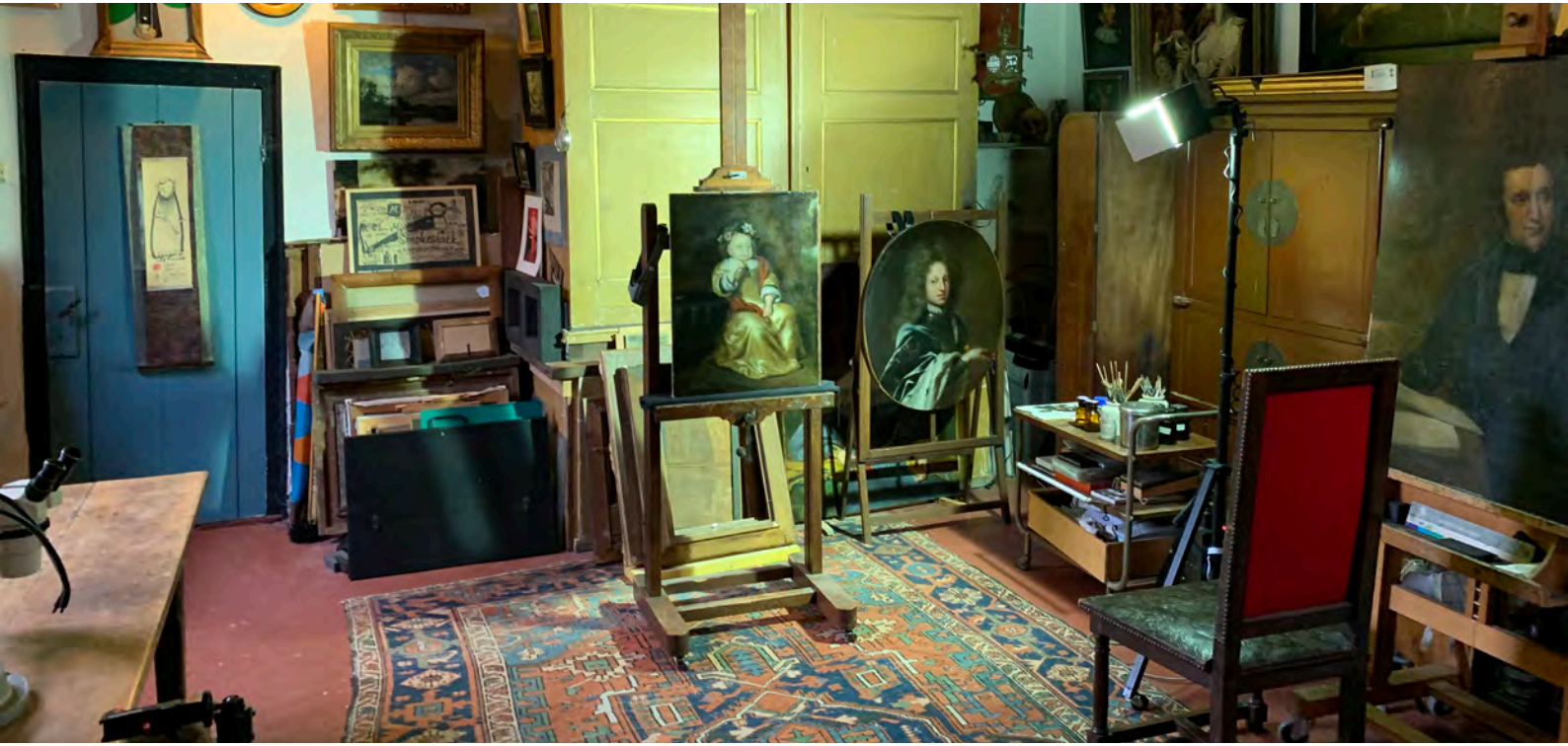
programmering in 2020

tentoonstellingen en presentaties in museum tot zover

De Laatste Aai. Eerbetoon aan dode dieren	13 juni 2019 - 23 februari 2020
EAT LOVE DIE. Roos van Geffen + 3D Virtual Tour	12 maart 2020 - 15 november 2020
IK BEN MIJN LICHAAM NIET. Vanesa Abajo Pérez & Maud Vanhauwaert	12 december 2020 - 25 april 2021

activiteiten in museum tot zover en elders in het land

Nieuwjaarsreceptie en boekpresentatie Museum om de Hoek	30 januari
Presentatie Canon Funeraire Erfgoed	31 januari
Talkshow/debat De Laatste Aai, Arminius, Rotterdam	3 februari
3 Themamiddagen De Laatste Aai	jan/feb
Dans: Lost Art of Grief door Marie Goeminne (plus workshop)	7 + 8 maart
Theater: Huis van Hades door Blonde Bizon	geannuleerd
Koffie- & Cakelezingen	geannuleerd
Dwaalsafari: Met PJ Roggeband over de begraafplaats, performance	geannuleerd
Performance: Irina Birger - Death One-on-One	geannuleerd
Online fotowedstrijd EAT LOVE DIE	najaar
Funeraire Academie Uitvaartlabs	geannuleerd
Funeraire Academie Webinar 'Uitvaart in Tijden van Corona'	12 november

doelgroepen

Onze huidige achterban bestaat uit zes doelgroepen: de Zingevers, de Buurtbewoners, de Museumliefhebbers, Professionals, Schoolgroepen en de niet-Nederlandstalige bezoekers.

Deze laatste doelgroep kan worden opgesplitst in toeristen en niet-Nederlandstalige Amsterdammers zoals expats en first-generation migranten. Voor deze bezoekers blijft het cultureel aanbod in Amsterdam vaak nog steeds beperkt: veel (kleine) musea, theaters, lezingen, debatten en andere activiteiten hebben een taalbarrière. De afgelopen twee jaar hebben wij daarin grote stappen gemaakt met volledig vertaalde tentoonstellingen, tweetalige social media en uitbreidingen in onze Engelstalige website.

Vanwege de vele reisbeperkingen en schoolsluiting tijdens de pandemie, hebben wij vanaf maart 2020 onze tentoonstellingspromoties gericht op Buurtbewoners en Museumliefhebbers. Tijdens de voorjaarslockdown maakte het museum een interactieve virtual tour die Museumliefhebbers gratis konden bezoeken via onze website. Na de heropening van het museum in juni 2020 werden de marketingcampagnes volledig gericht op Amsterdammers, voornamelijk bewoners van Amsterdam-Oost. Door deze local targeting konden we aandacht besteden aan het bereiken van nieuwe potentiële bezoekers, zonder grote reisbewegingen te stimuleren.

De Zingevers en Professionals hebben wij vooral online en via onze social media getracht te bereiken. Via onze socials was constant een wijd scala aan online activiteiten en verdieping te vinden, en in november 2020 organiseerden wij het online webinar *Uitvaart in Tijden van Corona* voor uit-

vaartprofessionals en academici. Dit was tevens de start van een onderzoeksprogramma i.s.m. Tilburg University. Sinds zomer 2020 is een online dossier aangelegd met interviews en artikelen met als leidend thema de impact van corona op onze omgang met de dood. Hieraan gekoppeld een publieksparticipatie.

Tijdens het schrijven van dit bestuursverslag, januari-februari 2021, hebben wij een stagiair Publieksonderzoekaangenomen. Deze gaat grondig onderzoek doen naar ons algemene publieksbereik en hoe we onze doelgroepen beter kunnen bereiken.

museumbezoek

2020	3.325 bezoekers	2.555 in museum / 770 externe events
2019	18.928 bezoekers	5.001 in museum / 13.927 externe events
2018	4.001 bezoekers	3.846 in museum / 155 externe events
2017	4.519 bezoekers	3.670 in museum / 849 externe events
2016	4.366 bezoekers	4.216 in museum / 150 externe events

totzover.nl en social media

2020	66.849 unieke bezoekers	83.209 websitebezoeken
2019	38.000 unieke bezoekers	41.260 websitebezoeken
2018	50.700 unieke bezoekers	61.900 websitebezoeken
2017	43.000 unieke bezoekers	48.200 websitebezoeken
2016	33.102 unieke bezoekers	37.950 websitebezoeken

bezoekersaantallen & marketing

museumbezoek

2020 was vanwege COVID-19 een dramatisch jaar voor het ontvangen van bezoekers in het museum. Met een totale sluitingsperiode van bijna vier maanden, het gebrek aan evenementen, het beperkte aantal bezoekers dat in tijdslots naar binnen mocht, én de blijvende angstigheid in Nederland om naar musea, bioscopen en andere overdekte activiteiten te gaan, kijken we terug op sombere bezoekerscijfers. Bijzonder jammer, gezien we in januari en februari juist de hoogste bezoekersaantallen in tijden hadden, uitverkochte evenementen, en ook voor de opening van *EAT LOVE DIE* hadden we het maximum aantal aanmeldingen. Dit had een voortzetting van de groei moeten zijn die we in 2019 ervoeren, maar kwam tot een abrupte stop op 12 maart 2020.

totzover.nl en social media

Wat we in 2020 tekort kwamen aan fysieke bezoekers in het museum, werd ruim gecompenseerd in het aantal websitebezoekers en post reach in onze social media. Met een helder social media-beleid en een nieuwe communicatievrijwilliger die zich volledig hierop stortte, is het aantal websitebezoeken verdubbeld ten opzichte van 2019. Hiermee is ons doel van 60.000 websitebezoekers in 2020 ruim behaald. We zien dat bezoekers via social media terecht komen bij onze artikelen, columns en virtual tour, en vervolgens blijven hangen om meer te lezen. Hoewel er niet een groot verschil is in aantal volgers op Facebook (2968), Instagram (1235) en Twitter (1290), zien we een veel hogere post reach en engagement rating dan in voorgaande jaren. Natuurlijk stond het thema sterfelijkheid vanwege de coronacrisis ook meer in de aandacht. Het aantal nieuwsbriefontvangers is stabiel gebleven tegenover 2019, met een engagement rating van 40,3%.

toelichting communicatie

We gingen 2020 in met een opgeschoonde en overzichtelijke database, een heldere visie en een team van drie communicatievrijwilligers. Er werd ook een standaard sjabloon voor marketinguitingen voor grote en kleine exposities ontwikkeld met een overzicht van deadlines en advertentiekosten, zodat we permanent een sterke basis van een communicatiestrategie kunnen blijven behouden. Deze heeft al vruchten afgeworpen in de online strategieën, maar wordt in 2021 verder uitgewerkt en aangepast. De communicatievrijwilligers bleven ondanks de lockdown actief en betrokken: er is consequent gewerkt aan Engelse vertalingen van onze websitepagina's, de social media worden structureel en creatief bijgehouden, en we zijn bezig in het ontwikkelen van een online versie van onze museumwinkel. Onze volgende stappen zijn het verder ontwikkelen en vastleggen van de communicatiestrategie en een uitvoerig publieksonderzoek.

in de klas

Het digitale lespakket www.doodgewoonindeklas.nl kon in 2020 op 361 kwalitatieve sessies rekenen. Dat is een stijging van 56% met 2019. Ook waren er 15 gastlessen door ambassadeurs op locatie (in 2019 slechts vijf). Het is onduidelijk of deze toename met corona te maken heeft. Wat zeker wel meetelt is dat sinds 2020 een enthousiaste educatiemedewerker (op vrijwillige basis) de lesomgeving via social media (LinkedIn, Facebook) aan de man brengt en de gastsprekers coördineert. Het aantal bereikte leerlingen is 3300 per jaar. In 2020 hebben elf mensen werkzaam in de uitvaartbranche een training gevolgd voor gastspreker in de klas, hierdoor tellen we nu in totaal 85 ambassadeurs.

voorblik programmering

SURRENDER – Roos van Geffen (corona-project)

(L)EVEN – Studio 212 Fahrenheit

(Re)design Death – Best of Class 3 (kleine reprise uit CUBE)

Transmission of Being – Sarah Grothus (verplaatst vanwege corona)

Aat Veldhoen – de Kunst van het Leven

Verder:

Daan Bosch – Laat me niet Alleen #2, theater

Pippilotta Yerna - Een rustplaats naar keuze, tijdelijke presentatie

PJ Roggeband - Dwaalsafari over de begraafplaats, performance
(onder voorbehoud van ontwikkelingen De Nieuwe Ooster)

Irina Birger - Death One-on-One, performance

financiële positie organisatie

De Stichting Nederlands Uitvaartmuseum wordt sinds de opening in 2007 trouw ondersteund door de grootste coöperaties en bedrijven uit de uitvaartbranche. Samen met een groep bedrijfsdonateurs leggen zij een basis onder de exploitatie van het museum. In 2020 bedroegen de bijdragen van donateurs € 171.000. Met ingang van 2017 ontvangt het museum een bijdrage uit het Kunstenplan van de gemeente Amsterdam (€ 120.000 in 2020). Publieke en private fondsen droegen in 2020 ruimhartig bij aan onze projecten. Voor De Laatste Aai ontvingen we € 39.000 van Mondriaan Fonds en Prins Bernhard Cultuurfonds. Voor de tentoonstelling Eat Love Die ontvingen we een bijdrage van het Mondriaan Fonds van € 8.000.

Het jaar 2020 wordt afgesloten met een negatief resultaat van € 5.478 (verlies), welke ten laste komt van de algemene reserve. De solvabiliteit (eigen vermogen/balanstotaal) is groot als percentage (52,4%) maar beperkt qua bedrag (circa € 128.000).

belangrijkste risico's en onzekerheden

De projectinkomsten (vooral voor tentoonstellingen) wisselen jaarlijks sterk. De totale opbrengst minus projectfinanciering bedraagt € 357.585 minus € 30.620 is € 326.965.

De Stichting werd in 2020 voor 38% gefinancierd dankzij giften van vijf grote bedrijven en voor 6% door enkele kleine bedrijven. De financiering komt nu voor 34% van de gemeente Amsterdam. Het eigen-inkomsten-percentage (donaties bedrijven en particulieren, entreegelden en winkelverkoop) zit daarmee op 66%, ruim boven de, door de gemeente Amsterdam en AFK vastgestelde, norm van 25%. Het risico is daarmee meer gespreid, con-

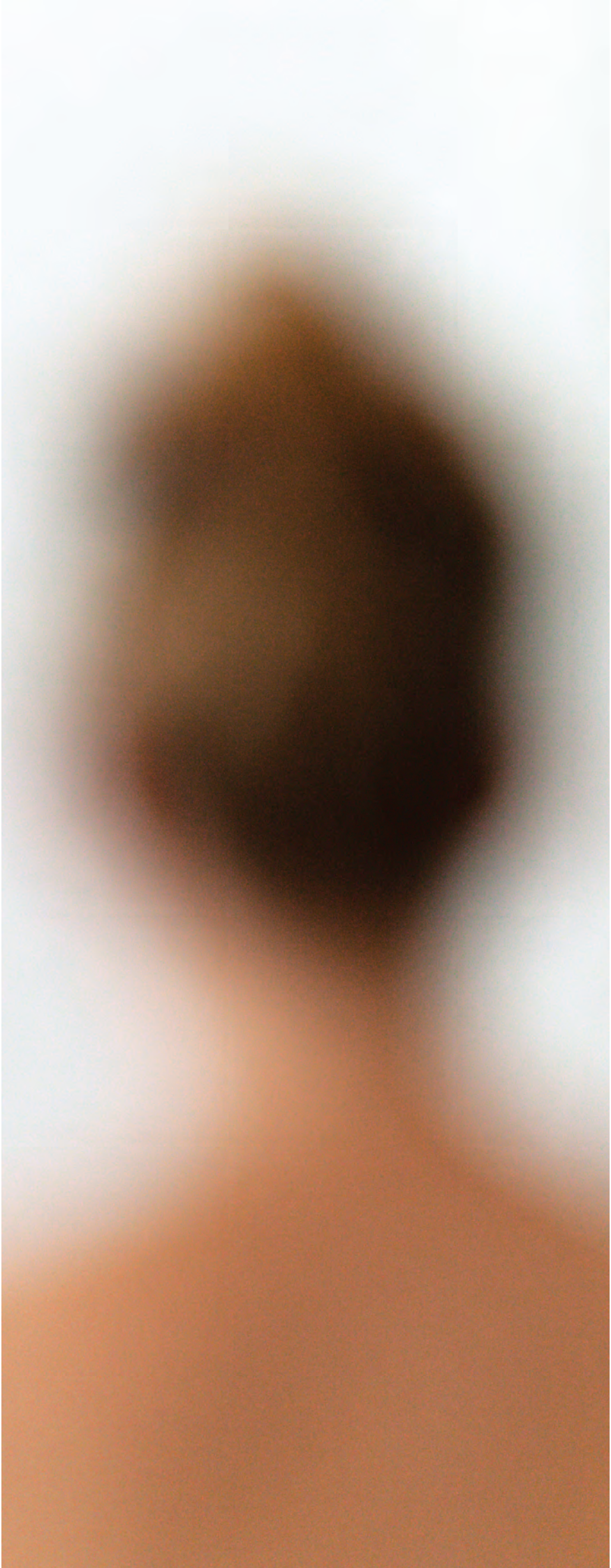
form de verwachting. Het lukte in 2020 niet om nieuwe bedrijven aan ons te binden en een bedrijfsdonateur (PC Uitvaart) viel weg.

Het wegvallen van bedrijven die ons steunen is een risico, dat deels ondervangen wordt doordat er een continuïteitsreserve van € 30.000 is opgebouwd. Daarnaast is er een algemene reserve van € 86.799. Het negatief resultaat van 2020 (€ 5.478 (verlies)) komt volgens bestuursbesluit ten laste van de algemene reserve. Er zijn zorgen om het aangekondigde besluit van Yarden en De Nieuwe Ooster om te stoppen als donateur, na een overgangssituatie in 2021. Tot Zover blijft zeer kwetsbaar en afhankelijk van donaties en subsidies, hetgeen overigens gebruikelijk is in de culturele sector. De personeelskosten (€ 209.000) bedragen in 2020 totaal 59% van de totale bedrijfslasten (€ 355.000).

De begroting voor 2021 is opgesteld met € 354.000 baten en € 354.000 lasten, waarmee een nihil resultaat wordt verwacht.

vrijkaartenbeleid

Donateurs, schenkers en bruikleengevers hebben gratis toegang tot het museum, maar daar wordt weinig gebruikt van gemaakt. Bij openingen en verschillende events mag men ook gratis naar binnen. Gasten die komen voor een afspraak met één van de medewerkers mogen ook zonder kosten naar binnen en op deze wijze verlenen we ook toegang aan relaties van De Nieuwe Ooster. Er is gratis toegang voor museumcollega's op vertoon van de ICOM-kaart.

personeel

De personele bezetting van Tot Zover is in 2020 ongewijzigd gebleven ten opzichte van het voorgaande jaar. Naast de functies directeur, projectleider kenniscentrum, educatie & funeraire academie, medewerker marketing & communicatie en de medewerker HR & interne zaken heeft de functie van Floormanager Café Roosenburgh een vaste plek gekregen. Het totaal aantal uren van de vaste staf is nagenoeg onveranderd, dat wil zeggen 3,2 fte.

Met ingang van 1 april 2020 is er een pensioenregeling van kracht (ABN Amro Pensioenen). In 2020 zijn, op beperkte schaal, voor een aantal kleine projecten externe medewerkers ingehuurd, bijvoorbeeld bij het inrichten van een tentoonstelling. Ook zijn er twee stagiairs van respectievelijk de Reinwardt Academie en Design School Kolding (Kopenhagen) aan de slag (geweest) voor Tot Zover, naast een tweetal begeleide praktijkopdrachten voor studenten van de Breitner Academie (AHK) en Pabo Hanzehogeschool Groningen.

Vrijwilligers zijn onmisbare krachten voor Tot Zover en Café Roosenburgh. Veertien vrijwilligers verrichten taken binnen de collectie, communicatie, bibliotheek, educatie en administratie. Als suppoost zijn vier vrijwilligers actief. Zij krijgen ondersteuning van zes van de cafévrijwilligers, die dus naast hun werkzaamheden in het café ook suppoosttaken uitvoeren. Voor Café Roosenburgh zijn, onder leiding van onze floormanager, 35 vrijwilligers aan het werk.

De werving en selectie van vrijwilligers voor zowel museum als café is ook in 2020 onverminderd succesvol. Ondanks alle onrust veroorzaakt door de mondiale COVID-19 pandemie én de voortdurende onzekerheid over het voortbestaan van het café

door de plannen van De Nieuwe Ooster voelen vrijwilligers zich aangetrokken door de missie en visie van museum en café. Ook in de verre van gunstige en ongezellige omstandigheden van (gedeeltelijke) lockdowns heeft het grootste deel van de groep haar taken voortgezet. Daarmee konden bezoekers toch vaak terecht voor het bakkie troost. Openingstijden van zowel museum en café zijn in 2020 uiteraard grotendeels afhankelijk geweest van de maatregelen van de overheid naar aanleiding van de pandemie. Toch is het goed om te melden dat door de inzet van staf en vrijwilligers de 'normale' openingstijden grotendeels waargemaakt konden worden, onder de geldende regels.

café roosenburgh

Café Roosenburgh is een samenwerking tussen begraafplaats De Nieuwe Ooster en het museum en opende in oktober 2007, net voordat het museum open ging. Er is al jaren een trouwe schare vrijwilligers. Tot Zover werft en begeleidt de vrijwilligers, en krijgt in ruil daarvoor korting op de huur. De begraafplaats doet de bedrijfsvoering. Op deze manier kon De Nieuwe Ooster een café voor de bezoekers en nabestaanden realiseren en kon het museum beschikken over horecaruimte voor de eigen bezoekers en natuurlijk een ruimte voor activiteiten, zoals openingen.

Er ontstond frictie tussen beide partners over het café. Duidelijk werd dat de praktijk anders is dan de tekentafel en dat vrijwilligers veel aansturing op de werkvloer nodig hebben. Een plotseling door De Nieuwe Ooster voorgenomen sluiting in de zomer van 2019 werd voorkomen doordat het museum de bedrijfsvoering tijdelijk overnam. Met de Nieuwe Ooster werd afgesproken om later in het jaar samen tot een bestendige visie op het café te komen. Vanaf oktober 2019 stelde het museum een floormanager aan. Deze situatie bleef in 2020 van kracht.

De omzet van het café was de eerste twee maanden uitstekend met € 4.100 en € 3.625, maar in maart begon de corona-pandemie en ging het café dicht. Op 1 juni kon het café weer open, maar in het begin alleen van vrijdag tot en met zondag. Dit heeft te maken met onze vrijwilligers. Sommigen wilden niet werken uit angst voor besmetting en andere behoorden tot risicogroepen. Het was schipperen voor de floormanager. Toen de tweede lockdown begon, op 15 december, kozen we ervoor - net als veel andere etablissementen - om koffie en andere alcoholvrije dranken 'to go' te verkopen. Begraaf-

plaatsbezoekers waren hier heel blij mee en vooral in het weekend liep dit uitstekend.

De onzekerheid over de toekomst van café Roosenburgh maakte het lastig om beleid te maken. Dat leverde een terughoudende reactie op voor wat betreft de bedrijfsvoering. Moest er geïnvesteerd worden in apparatuur en aankleding of juist niet. Moest het assortiment worden uitgebreid of verandert? Dankzij een gift konden we een artistieke toevoeging doen aan het interieur, maar verdere investeringen lieten we achterwege.

Wél heeft het museum veel tijd en aandacht besteed aan het in contact blijven met bezoekers en de vrijwilligers. Zo organiseerden we een coronaproof zomerborrel in de buitenlucht met een optreden van een professioneel koor (mét 1,5-metervakken en tijdslots) betaald vanuit een gift en bleven we regelmatig in schriftelijk en telefonisch contact. Dit werd erg gewaardeerd. We hebben bovendien speciale Kleine Hein-kaartjes laten maken en die gestuurd aan vrijwilligers en relaties. De vrijwilligers misten het werk en bleven zeer gemotiveerd. Er werden zelfs nieuwe vrijwilligers geworven.

samenwerking

overleg amsterdamse musea (oam)

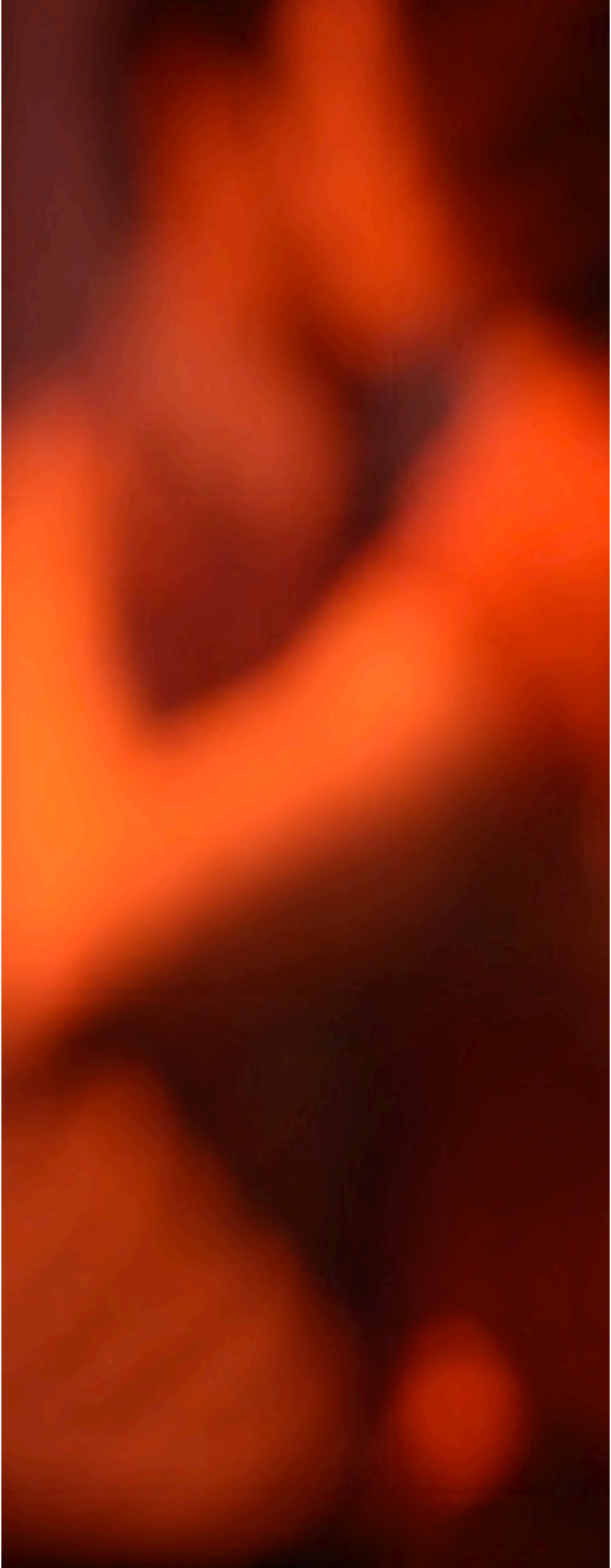
OAM (Overleg Amsterdamse Musea) is een overlegorgaan van private en publieke musea in Amsterdam opgericht in 1994. De leden zijn geregistreerd als museum en lid van de museumvereniging. OAM neemt deel aan het ACI (Amsterdamse Culturele Instellingen), het overlegorgaan van de gezamenlijk Amsterdamse culturele instellingen. Het OAM is bestemd om de gezamenlijke belangen te bespreken en te ondersteunen, en om samenwerking te bevorderen. De lobby wordt grotendeels uitgevoerd door SAM. De directeur is lid van het OAM. Hoofdpunten van overleg in 2020 waren de gezamenlijke corona-aanpak, kritische doorlichting van de Kunstenplan systematiek, gesprek met de Wethouder Cultuur, besteding van het Amsterdam Marketing 'depot' aan bezoekersonderzoek en besluit tot het initiatief van een Museum Mokum-campagne.

samenwerkende amsterdamse musea (sam)

Het Overleg Amsterdamse Musea richtte in 2014 de stichting SAM (Samenwerkende Amsterdamse Musea) op, omdat via een stichting makkelijk opdrachten kunnen worden verstrekt en gelden kunnen worden geworven. Het beleid wordt bepaald door een bestuur, na goedkeuring van het OAM. De directeur van Museum Tot Zover is penningmeester. In 2020 zijn gezamenlijke fondsaanvragen geïnitieerd bij het Fonds voor Cultuurparticipatie en er is gesproken over herstart van de Museumacademie: cursussen voor frontoffice museummedewerkers in samenwerking met de Museumvereniging.

moam

Het MOAM (Marketing Overleg der Amsterdamse Musea) is een overleg met alle hoofden en of directeurs marketing & communicatie van de

OAM-leden. De nadruk ligt op uitvoering en coördinatie van collectieve marketinginspanningen en op het bevorderen van samenwerking. In 2020 woonde de communicatiemedewerker van Tot Zover de bijeenkomsten bij, deels online. Uiteraard werd de uitwisseling toegespitst op wijze van museummarketing in coronatijd, o.a. online ticketing, werken met tijdslots, alternatieve expositiemogelijkheden en 3D-camera's, etc. Ook werd de Mokumcampagne uitgevoerd: Dit resulteerde in posters in de stad, '...(eigen museumnaam)... maakt Mokum', T-shirts en een instacampagne.

salon de muséologie

Al meer dan vijftien jaar waait de Salon de Muséologie als een frisse wind door museumland. Hier worden actuele onderwerpen bespreekbaar gemaakt, bediscussieerd, meningen uitgewisseld en kennis gedeeld met museum- en erfgoedprofessionals. De directeur van Museum Tot Zover zit in het bestuur. In ARCAM wordt maandelijks een bijeenkomst georganiseerd. In 2020 kon slechts één bijeenkomst plaatsvinden: op 6 februari dook men in de toekomstige trends van museumland. De geannuleerde Salon van 12 maart had als onderwerp 'Collecties – van bewaren naar gebruiken'.

museum om de hoek

Het samenwerkingsverband met Museum om de Hoek, een organisatie van kleine Amsterdamse musea, werd in 2020 versterkt. De marketeer van Tot Zover hielp de organisatie met communicatieadvies, opzetten van stage-opdrachten voor social media, en ontwierp hun publicatie *De Kleine Museumgids*. In deze gids werden afbeeldingen en korte beschrijvingen van de deelnemende musea verzameld tot één aantrekkelijke gids. Eind januari

2020 werd een nieuwjaarsborrel voor alle musea en diens vrijwilligers georganiseerd in Museum Tot Zover, waar ook deze gids werd gepresenteerd. De middag stond in het teken van samenwerking en uitwisseling tussen de vrijwilligers en medewerkers van de vele kleine musea in Amsterdam.

museum für sepulkralkultur

Museum Tot Zover adviseert zijn grotere Duitse broer, het in 1992 opgerichte Museum für Sepulkralkultur (Kassel) bij toekomstbeleid, verbouwing en herinrichting, alsmede bij de aanstaande tentoonstelling over suïcide. De directeur is lid van de adviesraad van het museum. Ook op gebied van tentoonstellingen is er wederzijds overleg en uitwisseling.

funeraire academie

Museum Tot Zover is mede-initiatiefnemer, partner en penvoerder van *Funeraire Academie*, een platform dat sinds 2013 kennisuitwisseling tussen wetenschap en uitvaartbranche in Nederland stimuleert en faciliteert. Andere partners zijn Tilburg University, Radboud universiteit en DELA. De Funeraire Academie bevordert en structureert ontmoeting middels expertmeetings, symposia en een website. In 2020 is een aantal bijeenkomsten geannuleerd, maar er is evengoed een onderzoeksproject gestart rondom het thema Uitvaarten in tijden van Corona. Ons hoofd kenniscentrum is projectleider.

done

Met ruim 30 wetenschappers stimuleert het DONE-netwerk (Dood Onderzoek Nederland) academische kennisuitwisseling en samenwerking op het gebied van sterven en dood. Het hoofd

kenniscentrum van Tot Zover is lid. Sinds 2018 worden jaarlijks zes bijeenkomsten gehouden op wisselende locaties, in 2020 vrijwel geheel online. Museum Tot Zover is partner en beheert de website van DONE. Een aantal leden in het DONE-netwerk schreef in mei 2020 gezamenlijk het essay *In de greep van de Dood* over afscheid in tijden van Corona.

stichting de rode loper op school

Stichting De Rode Loper op School biedt basisscholen in Amsterdam Oost en omgeving een uitgebreid aanbod kunst- en cultuureducatie. Uitgangspunt hierbij is de verbinding met de culturele omgeving. De stichting bereikt 90% van de scholen voor primair onderwijs in Oost en daarom is ze de ideale samenwerkingspartner voor Museum Tot Zover. Vanwege corona is de ontvangst van schoolgroepen in 2020 geannuleerd.

stichting ja, mocca, oba

Stichting JAM organiseert jaarlijks Kunstschool(en) waarbij 6000 achtste-groepers en hun begeleiders verschillende kunstinstellingen in de stad bezoeken. Voor 2020 heeft Museum Tot Zover een op maat gesneden programma ontwikkeld, een speurtocht en workshop 'ontwerp je ultieme afscheidsgedaar' naar aanleiding van de tijdelijke expositie EAT LOVE DIE. Vanwege corona is het tweedaagse evenement geannuleerd. MOC-CA adviseert scholen en culturele instellingen bij de opzet en uitvoering van inclusief en meerstemmig cultuuronderwijs. In voorjaar 2020 was een speciale meetup bij Museum Tot Zover gepland, als introductie en kennismaking voor toekomstige samenwerking. Met de Openbare Bibliotheek Amsterdam (OBA) is een intentieovereenkomst getekend om te

komen tot samenwerking in toekomstige projecten op OBA-locaties.

research en onderwijs overige

Met verschillende instellingen voor hoger onderwijs onderhoudt het museum goede contacten. De structurele samenwerking met Tilburg University en Radboud Universiteit krijgt reeds vorm in Funeraire Academie (zie boven). Het museum is partner in het onderzoeksproject 'Troost/Consolationscapes' van hoogleraar Christoph Jedan (RUG). Met de Amsterdamse Vrije Universiteit gaat het museum vanaf 2021 een partnerschap aan in het kader van de nieuwe universiteitsbrede minor 'Voorbij: Dood, sterven en rouw in Nederland'. Als culturele samenwerkingspartner adviseert het museum het docententeam, verzorgen we gastcollege(s) en initiëren we waar mogelijk onderzoeksprojecten voor studenten.

Ook in 2020 begeleidden de directeur en projectleider kenniscentrum stagiair(e)s en studenten van Breitner Academie (AHK), Reinwardt Academie (AHK) en Pabo Hanzehogeschool Groningen. Studenten van de Nederlandse Filmacademie werden begeleid bij filmopnames in het museum. Museum Tot Zover adviseert bij *Project Nedergraf* dat beoogt een database te realiseren ten behoeve van funerair onderzoek, in het bijzonder onderzoek naar grafcultuur, in Nederland. Een initiatief van Meertens Instituut en Rijksuniversiteit Groningen. Dit project lag stil in 2020.

stichting dodenakkers

Stichting Dodenakkers, sinds 2001 gespecialiseerd in de geschiedenis van begraafplaatsen en kerkhoven in Nederland, publiceerde in 2020 de eerste

Canon van het Nederlands Funerair erfgoed. De boekpresentatie vond plaats bij Tot Zover en in samenwerking met museum en andere partners ontwikkelt de Canon - met thans 32 vensters - zich verder.

uitvaartbranche

BGNU, de Branchevereniging Gecertificeerde Nederlandse Uitvaartondernemingen, is eigenaar van Brancheblad Uitvaartzorg, een onafhankelijk vakblad voor de uitvaartbranche. Het vakblad verschijnt met ingang van 2020 6x per jaar en het museum verzorgt een pagina vullende kunstrubriek en een rubriek die actueel funerair onderzoek uitlicht.

maatschappelijke zorg en andere lokale organisaties

Het stimuleren van reflectie op sterfelijkheid is een missie die met meerdere maatschappelijke organisaties in Amsterdam wordt gedeeld. Museum Tot Zover biedt een gastvrije plaats van ontmoeting, elkaar spreken en van gedachten wisselen middels bijeenkomst, lezing of tentoonstellingsbezoek. Er is goed contact met zorgorganisatie Cordaan, bij wie het belang van zingeving in de palliatieve zorg steeds meer wordt erkend. Het project Pal in de Stad! komt voort uit het netwerk palliatieve zorg Amsterdam en Diemen. Leden van het netwerk zien kansen voor een brede samenwerking vanuit verschillende perspectieven. Museum Tot Zover participeert als culturele partij aan het innovatieve programma dat jaarlijks een ander thema heeft.

linnaeusboekhandel

Met de Linnaeusboekhandel wordt elk kwartaal een Koffie- en cakelezing georganiseerd rondom een recente publicatie over rouw en sterfelijkheid. Een

prettige gelegenheid voor auteur en publiek om van gedachten te wisselen en de zondag te beginnen.

gemeente amsterdam

In 2019 werd de nieuwe Cultuurnota van de gemeente Amsterdam vastgesteld. Daarin staan de hoofdlijnen voor het beleid in de periode 2021-2024 die van invloed zijn op het meerjarenbeleidsplan dat Museum Tot Zover in januari 2020 heeft ingediend. Het Amsterdams Fonds voor de Kunst (AFK) is uitvoerder van het gemeentelijke beleid en hanteert de missie: 'Fantastische kunst voor alle Amsterdammers.' Leidende criteria voor de subsidieabele activiteiten zijn artistiek belang, belang voor de stad, uitvoerbaarheid en diversiteit & Inclusie. Museum Tot Zover is sinds 2017 beneficiënt en in 2020 werd het partnerschap, met een jaarlijkse bijdrage vanaf 2021 € 135.000, verlengd met een nieuwe periode van vier jaar. Van dit bedrag is € 15.000 geormerkt voor vergroting publieksbereik.

ministerie van binnenlandse zaken en koninkrijksrelaties (bzk)

Het ministerie bereidt een herziening van de Wet op Lijkbezorging en organiseerde een werkconferentie over religieuze en culturele tradities. Vanaf dit punt was de directeur van tot Zover betrokken bij de voorbereidingen van de nieuwe wet. Door corona werden er verder geen conferenties meer georganiseerd.

samenstelling bestuur

Lidmaatschap van Bestuur en Raad van Advies is onbezoldigd. Het bestuur kwam in 2020 vijf keer bij elkaar, namelijk op 19 maart, 24 juni, 27 augustus, 19 oktober en 25 november.

het bestuur bestaat per 31 december 2019 uit:

De heer drs. E. (Edzo) Doeve, voorzitter

De heer N.W. (Klaas) de Boer, penningmeester

De heer drs. A.J.A. (Alof) Wiechmann, secretaris

Mevrouw Y. (Yara) Cavalcanti Araujo

De heer ir. J.H. (Johan) Idema MA

Mevrouw drs. Q.B. (Quirine) Muntz

governance

Nederlands Uitvaart Museum Tot Zover, ofwel Museum Tot Zover, wordt gebruikt als publieksnaam voor de Stichting Nederlands Uitvaartmuseum. De stichting is een Culturele ANBI en onderschrijft de Ethische Code voor Musea. De Stichting is een geregistreerd museum en is lid van de Museumvereniging en het Overleg Amsterdamse Musea. Museum Tot Zover past de Governance Code Cultuur toe. Op de eigen website staat een document waarin melding wordt gemaakt van de wijze waarop het museum de principes van de Code toepast. Museum Tot Zover neemt geen deel aan de Museum CAO, maar de salarissen worden wel op vergelijkbare functies uit de museumwereld gebaseerd. Er is een pensioenregeling van de medewerkers. De jaarlijkse jaarrekeningcontrole wordt uitgevoerd door CROP registeraccountants.

WAS THE FIRST
DEPT GOD IN
OUR ALEX 1871

conflict met de nieuwe ooster

Steeds meer tegenwerking van samenwerkingspartner en verhuurder De Nieuwe Ooster culmineerde in het voornemen van de gemeentelijke begraafplaats om de financiële bijdrage aan het museum te beëindigen, het gezamenlijke café te sluiten en om te vormen tot ongedeelde werkruimte voor verhuurder, en een verbod om nog langer activiteiten te organiseren op het gedenkpark. Letterlijk en figuurlijk wil men een muur om het museum. Tot Zover wordt hierdoor ernstig in zijn bestaan bedreigd. Na een eerste brandbrief aan Stadsdeel Oost in september is het museum bijzonder veel tijd en energie kwijt aan dit probleem. Bijgestaan door juristen benut het museum alle beroepsmogelijkheden. Aan de afdeling Kunst en Cultuur van de centrale stad is bemiddeling gevraagd. Het Overleg Amsterdamse Musea en het AFK hebben reeds steun toegezegd, waarmee ook via politieke weg een oplossing dan wel bemiddeling kan worden gezocht.

achtergrond

Tot Zover huurt tentoonstellingsruimten en kantoorruimte in de oude directeurswoning van De Nieuwe Ooster die in 2007 speciaal hiertoe is verbouwd. Het museum werkt met de begraafplaats samen in het aanpalende Café Roosenburgh. Een deel van de oppervlakte behoort tot het door Tot Zover gehuurde, op basis van gedeelde huur dan wel gedeeld gebruik. Het gaat om entree, garderobe, toiletten, balie, technische ruimte en Tuinzaal. Conform huurovereenkomst werft en begeleidt het museum cafévrijwilligers in ruil voor huurkorting en de begraafplaats doet inkoop en bedrijfsvoering. Aan beide kanten bleek de operationele praktijk lastig: het rooster kwam niet altijd rond en leiding op de werkvloer ontbrak. De afstand van De Nieu-

we Ooster tot het café werd steeds groter en de wederzijdse spanningen liepen op. Na een door de directeur van De Nieuwe Ooster eenzijdig voorgenomen sluiting van het café in de zomer van 2019, werd de bedrijfsvoering overgenomen door Tot Zover. Er werd door museum een floormanagement ingehuurd en de rust keerde terug. Vrijwilligers, begraafplaats- en museumbezoekers waren tevreden. Het museum voldeed aan de doodpuntoomzet (Corona niet meegerekend) en De Nieuwe Ooster behield een gastvrije ontmoetingsruimte zonder daarvoor grote lasten te dragen.

Je zou denken dat de belangrijkste begraafplaats van Amsterdam (en Nederland) blij zou zijn met het nationale museum over de dood op het terrein. En ook is het voor de hand liggend dat het museum jaarlijks enkele activiteiten op het gedenkpark organiseert. Maar tegen de heersende trend onder begraafplaatsen is De Nieuwe Ooster zich aan het afsluiten voor de omgeving. Zonder horecavoorziening kan het museum geen activiteiten organiseren en geen (school)groepen ontvangen. De begraafplaats eist een verplaatsing van de entree naar de oudbouw. Qua klimaat en ruimte is dit onmogelijk. Dit alles bracht veel onrust onder staf en vrijwilligers, en de toekomst is ongewis.

verwachte gang van zaken 2021

Het jaar 2021 zal opnieuw in het teken staan van corona en het conflict met De Nieuwe Ooster. De tentoonstelling *Ik Ben Mijn Lichaam Niet* is te zien tot en met 25 april. Daarna is in de Grote Zaal en in de museumtuin nieuw werk te zien van Roos van Geffen. De video-installatie *SURRENDER* is gemaakt naar aanleiding van de corona-pandemie met een subsidie van het Kickstart Cultuurfonds. Eveneens in de Grote Zaal wordt de lichtsculptuur *(L)EVEN* van ontwerpstudio 212 Fahrenheit voor het eerst getoond. In de rest van de tentoonstellingsruimtes is dan *(Re)design Death* te zien; dit is een kleine reprise van de gelijknamige tentoonstelling die in Designmuseum CUBE te Kerkrade te zien was. De focus ligt op studentenwerk en de resultaten van de Design Challenge. Aan de vaste presentie wordt de Urnen Top-13 toegevoegd. Einde zomer opent *Transmission of Being* van Sarah Grothus. Deze tentoonstelling leent zich goed voor een interessante randprogrammering tijdens Museumnacht 2021. In het eerste kwartaal van 2021 werkt een Franse stagiaire van bureau Kossmandjong aan een expositievoorstel voor de schenking met werken uit de nalatenschap van Aat Veldhoen. Naar verwachting opent deze tentoonstelling in februari 2022.

In 2021 gaan we een onzeker jaar tegemoet voor ons activiteitenprogramma. In 2020 werden vanwege de pandemie alle evenementen na 12 maart geannuleerd, waaronder de koffie- en cakezingen en Museumnacht. In deze periode hebben we de kans gegrepen om met veel programmamakers en kunstenaars te spreken over nieuwe en bijzondere events in 2021. Tijdens het schrijven van dit verslag, februari 2021, is het eind van de nationale lockdown echter nog niet in zicht. Daarom is er nog geen heldere planning. Qua marketing bouwen we

verder op digitale en lokale marketing, en zullen we de Engelstalige campagnes vanaf de zomer weer uitrollen.

De audiotour – per oktober 2020 werd een nieuw systeem geleased van Guide ID – krijgt in 2021 een redactionele update. Zolang de lockdown duurt is het fijn dat we het audiotour-gedeelte over de begraafplaats aan bezoekers en wandelaars kunnen aanbieden. Op de schoolactiviteiten met de Rode Loper op School is in 2020/2021 goed ingetekend. Vanwege corona ligt de focus op buitenprogrammering. We gaan ervan uit de De Nieuwe Ooster haar weerstand tegen de ontvangst van schoolgroepen laat varen, aangezien een begeleide wandeling over (een klein gedeelte van) de begraafplaats didactisch zeer passend is en een noodzakelijke combinatie vormt bij scholenbezoek aan het museum.

En in 2021 gaan we verder aan de slag met de financiering van aanpassingen en actualisatie van de vaste museale presentatie. Het gerestaureerde schilderij van Nicolaes Maes wordt in het voorjaar gepresenteerd en in september hopen we te kunnen starten met de restauratie van het Boeket van haar, een bijzonder herinneringswerk uit 1871 en een topstuk uit onze collectie.

ondertekening bestuursverslag

Namens het bestuur:

Was getekend

Voorzitter
De heer drs. E. Doeve

Penningmeester
De heer N.W. de Boer

Secretaris
De heer drs. A.J.A. Wiechmann

activiteitenverslag

tot zover

De afgelopen jaren heeft het museum lef getoond door moeilijke onderwerpen aan te snijden en grenzen op te zoeken. Hierdoor is het maatschappelijke profiel versterkt en het 'merk' Tot Zover garant komen te staan voor kwaliteit. Daarbij moet er evenwicht zijn tussen kwaliteit en haalbaarheid (financierbaarheid) en we moeten kritisch kijken naar de verhouding mankracht (fte's) versus rendement. Doelstelling voor de komende periode is dan ook om de beperkte mankracht gericht in te zetten op hoogwaardige tentoonstellingen die mediageniek, actueel en maatschappelijk relevant zijn met hoge mate van publieksparticipatie. Ons sterfelijke thema is onbegrensd, maar het publieksbereik is dat wel. Busladingen bezoekers zullen wij nooit trekken, daar is het onderwerp en de locatie niet naar. Ons onderwerp, de dood en hoe wij daarmee omgaan, vraag een zekere aandacht en verstillings van de bezoeker. 'Small scale, high impact', zo luidt ons motto.

Met de programmering in 2020 sprak Museum Tot Zover opnieuw een breed publiek aan en er is met veel partners en organisaties samengewerkt. Helaas zijn de meeste activiteiten geschrapt. Maar in januari en februari hadden we nog de prachtige tentoonstelling *De Laatste Aai – eerbetoon aan dode dieren*. Hiermee wisten we te ontroeren én confronteren. De expositie bracht zowel kunstliefhebbers als huisdierbezitters op de been - voor wie museumbezoek geen normale zaak is - en zwenfelde tevens een publiek debat aan over hoe ver rouw kan reiken.

De corona-pandemie had echter grote gevolgen voor onze programmering in 2020. De activiteiten na 12 maart werden geschrapt en het tentoonstellings-

programma werd op de schop gegooid. *Eat Love Die* werd twee maal verlengd en was uiteindelijk tot en met 15 november te zien, tot vreugde van de bezoekers, want de expositie paste wonderwel bij de corona-gemoedstoestand. Eind 2020 werd besloten tot een aanpassing van de voorgenomen filmvoorstelling *Ik Ben Mijn Lichaam Niet*. Filmmaker Vanesa Abajo Perez had al aangegeven graag een tentoonstelling naar aanleiding van de film te maken en aldus geschiedde. De film zelf verhuisden we naar de Grote Zaal, waar zes mensen corona-proof konden kijken en de bijbehorende tentoonstelling was in de rest van het museum te zien. Kort na de opening moesten de musea helaas weer sluiten. De reeds gefinancierde tentoonstelling *Transmission of Being* van Sarah Grothus is verplaatst naar 2021 en de presentatie *De Lekkere Dood* (over rouwcultuur en eten) is geschrapt.

vaste presentatie

De vaste presentatie is te zien aan de hand van een drietal thema's – rituelen, het lichaam en rouw & herinnering. Al jarenlang vormt de rituelenzaal met de zeven doodsisten een hoogtepunt van een bezoek aan Museum Tot Zover. Via deze opstelling leert de bezoeker hoe verschillende bevolkingsgroepen in Nederland met de dood omgaan. In 2019 is de vaste rituelenpresentatie uitgebreid met een korte film van Marjolein Frijling, die Amsterdammers van alle nationaliteiten interviewde voor haar project *180 Amsterdammers*. Ook in 2020 bouwden we verder aan het actualiseren van de vaste presentatie.

Vanwege de drukte door corona en de onzekerheid over de toekomst is afgezien van het grote project om de vaste presentatie aan te passen. We knippen dit nu op in delen en de grote onderdelen stellen we uit. De bestaande vaste vitrine Memento Mori, die inhoudelijk zwak was, is alvast verwijderd om een ruimte te creëren die geschikt is voor tentoonstellingen en presentaties. In de rituelenzaal zijn metalen dragers gemonteerd voor een nieuwe urnenpresentatie: de urnen Top-13. Nu kunnen we onze designurnen van Maria van Kesteren tonen en is er plek voor meer, bijvoorbeeld voor 'de urn van de maand'.

In oktober 2020 is de oude audiotour hardware vervangen voor het audiotoursysteem van Guide-ID. Dit leasingsysteem maakt het mogelijk op eenvoudige wijze updates uit te voeren. De audiotour zorgt voor een verdieping van de bezoekersbeleving en bestaat uit o.a. interviews met voorgangers en crematoriummedewerkers, achtergrond informatie en een hoorspel. In 2021 is een redactionele update gepland.

tentoonstellingen

DE LAATSTE AAI | eerbetoon aan dode dieren 13 juni 2019 – 23 februari 2020.

In 2020 liep de succesvolle dierenexpositie *De Laatste Aai* door tot eind februari. De belangstelling was groot en heeft voor veel extra bezoekers gezorgd. In deze expositie werd voor het eerst diepgaand aandacht besteed aan de exponentieel gegroeide rouwcultuur rondom huisdieren. Centraal stond de vraag: Is rouwen om een dier vergelijkbaar met rouwen om een mens? En tot hoever reikt ons verdriet? De expositie kweekt empathie voor rouw om een huisdier en wekt compassie op voor het paradoxale lot dat andere dieren treft.

Er was werk van ca. 15 kunstenaars, waaronder Herman de Vries, Stephan Vanfleteren, Jop Vissers, Vorstenbosch en Tinkebell. De kunstenaars brachten op uiteenlopende manieren een ode aan dode dieren: poëtisch, confronterend of relativerend. Tot Zover wilde in het bijzonder dierenvrienden en huisdierbezitters inspireren tot een museumbezoek, kunstaanschouwing en ethische reflectie. De tentoonstelling had daarmee een educatieve functie op individueel en maatschappelijk niveau.

Rondom de tentoonstelling was een groot randprogramma georganiseerd, van lezingen tot rouwcafé en vleermuissafari. Er waren speciale acties waarbij bezoekers met hun huisdier welkom waren en ook van de *Dierenhemel* gedenkplek werd veel gebruik gemaakt, zowel on- als offline. Bij de tentoonstelling werd een catalogus-light "Laatste Aai Magazine" uitgebracht en ook het kunstboek *Ik ruik hem nog steeds* door fotograaf Satijn Panyigay zag het licht.

De dierenliefde verdween na de expositie niet

volledig uit het museum. Een aantal werken zijn in de collectie opgenomen en er zijn plannen om een klein deel van *De Laatste Aai* een plek te geven in de vaste opstelling. Ook zal de Kleine Hein speurtocht – op safari door het museum en over de begraafplaats – met enige aanpassing worden gecontinueerd.

EAT LOVE DIE | roos van geffen 12 maart – 15 november 2020

Kunstenaar Roos van Geffen houdt zich bezig met grote thema's als afscheid, verlangen en vergankelijkheid. Ze is gefascineerd door menselijke emoties. Niet de heftige, maar juist de subtiele, het onderhuidse. Een verademing in deze tijd van emotionele heftigheid. De tentoonstelling bestond uit foto's, video's en installaties in Museum Tot Zover. Vooral de grote installatie met opengeslagen fotoboeken uit de collectie van haar overleden vader was sterk, al trokken haar video's de meeste aandacht. De feestelijke opening werd plots afgebroken, omdat op die dag de eerste corona-persconferentie van het kabinet werd gegeven en bijeenkomsten van meer dan 100 personen per direct werden verboden. Twee dagen later besloten we het museum te sluiten, in navolging van veel andere musea. Op 4 juni ging het museum weer beperkt open. Veel bezoekers konden er niet komen maar het viel op dat juist deze tentoonstelling in de moeilijke coronaperiode erg werd gewaardeerd. De pers was ook enthousiast. Uiteindelijk was *EAT LOVE DIE* te zien tot en met 15 november.

IK BEN MIJN LICHAAM NIET | vanesa abajo Pérez vanaf 12 december

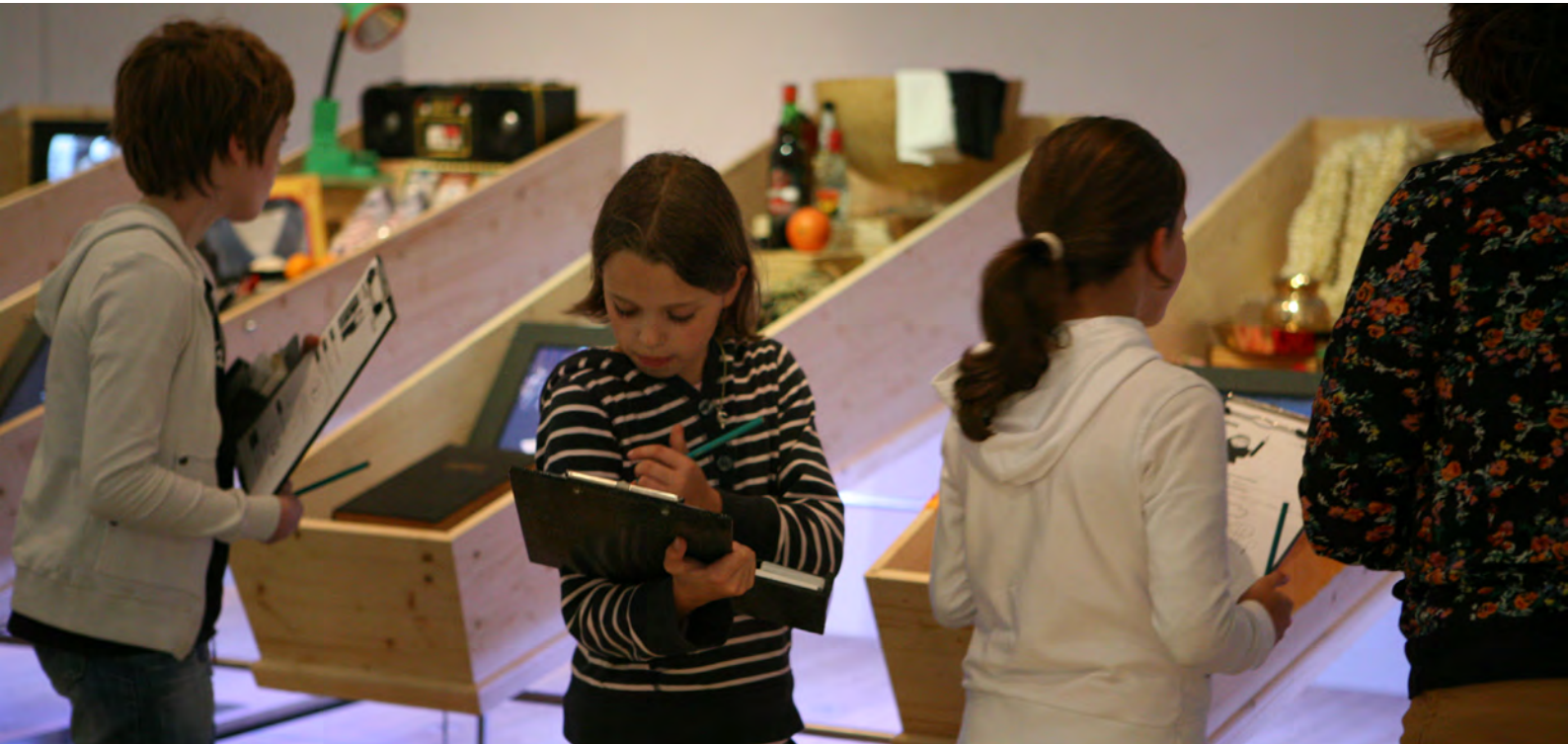
Ik Ben Mijn Lichaam Niet is een film van Vanesa Abajo Pérez met een opmerkelijke perspectief-

wissel. Ze vertelt verhalen niet vanuit de mens maar vanuit objecten en de omgeving zoals het huis. Pérez is gefascineerd door objecten. Wat vertellen voorwerpen over een mens? Wat vertellen ruimtes? De omgeving van mensen is levenloos, maar toch doordrenkt van emoties en verhalen. De filmmaker sprak met vele mensen die met hun naderende dood werden geconfronteerd. Ze onderzocht hun veranderde waarneming, van zichzelf en van het leven. Het is een lopend filmisch-poëtische onderzoek en de eerste resultaten zijn te zien in Museum Tot Zover. Het is een ingetogen en nostalgische reis, filmisch en literair. Vanwege corona werd de film vertoond in de Grote Zaal. Gang en de oudbouw kwamen beschikbaar voor de expositie.

Drie dagen na de opening gingen de musea weer dicht vanwege de derde lockdown. De heropening wordt verwacht in maart/april 2021.

kenniscentrum en educatie

De dood leert ons veel, en wij helpen hem een handje. Ook in 2020 bood Museum Tot Zover zowel formele als informele educatie aan. Het museum ontsluit de eigen collectie en deelt kennis met vakgenoten, uitvaartbranche en een breder publiek van jong tot oud. Het museum is een plek van kennisdeling en ontmoeting met verschillende stakeholders. Het ontwikkelt onderwijsmiddelen op een wijze die relevant is en schaalbaar, met een focus op basisonderwijs en mbo.

cultuureducatie in het museum

Aan de tentoonstelling *De Laatste Aai* was een educatief programma verbonden voor midden- en bovenbouw van de basisschool, en maatwerk rondleidingen met plenaire discussie voor het bezoek van para veterinaire mbo-studenten. Ook voor de tentoonstelling *EAT LOVE DIE* was een educatief programma ontwikkeld. Een speciale speurtocht zou basisschoolleerlingen door het museum leiden – waarbij ze de intimiteit en communicatiekracht van handgebaren ontdekken. Met de kunstenaar zou tot slot een foto-opdracht van hun eigen ultieme afscheidsgedicht worden gemaakt. Vanwege corona en de schoolsluitingen ging deze activiteit niet door.

primair onderwijs / de rode loper op school

De positieve ervaringen van de schoolbezoeken aan museum en begraafplaats in het kader van de samenwerking met De Rode Loper op School leidde tot een hernieuwde programmering voor schooljaar 2020/2021. Met *De Laatste Aai* hadden we in de voorgaande jaren een toegankelijk thema te pakken. Hierop voortbordurend zijn thema's als de kringloop van het leven, dieren, de natuur in brede zin een ideale en laagdrempelige ingang tot

het thema 'dood en begraven': ideaal om huiverige leerkrachten en ouders tot een bezoekje aan museum en begraafplaats te verleiden.

De voorgestelde lessenreeks 2020/2021 'Op expeditie met Sibylla Merian' begint met twee tekenlessen op school onder leiding van kunstenaar Ina Brekelmans die zich laat inspireren door de beroemde zeventiende-eeuwse Surinaamse insectenboeken van Merian. In les drie bezoeken de scholieren het museum en de begraafplaats. Met de museumdocenten ontdekken ze allerlei dieren op grafstenen (wat betekenen al die vlinders op een kindergraf?) en de stadsecoloog wijst ze op de bijzondere levende natuur en insecten in het park. Een buitenprogramma is ideaal vanwege de onzekerheid rondom corona en afstandsmaatregelen. Vier scholen, ca. vijftien groepen, hebben zich ingeschreven. Tot verbijstering van het museum geeft De Nieuwe Ooster in december 2020 geen toestemming voor deze schoolgroepenontvangst.

mbo

Een andere belangrijke doelgroep zijn mbo-studenten Zorg en Welzijn. Zij krijgen doorgaans een museumrondleiding door een (vrijwillige) museumrondleider met een leerfocus op de multiculturele uitvaartgebruiken in Nederland. Ook worden de leerlingen gestimuleerd tot het zelf nadenken over het levenseinde en afscheid nemen. Interactie met de leerlingen is leidend en doorgaans wordt een rondleiding afgesloten met een plenair groepsgesprek in de Tuinzaal.

doodgewoon in de klas & gastsprekers

Het meerjarige project *Doodgewoon in de klas*, de digitale lesmodule voor het basisonderwijs, werd

in 2020 gecontinueerd. Het doel is om de dood bespreekbaar te maken op school en leerkrachten handvatten te bieden. De lesomgeving biedt een variatie aan lesvormen en creatieve opdrachten en wordt kosteloos en zonder inlog aangeboden.

In aanvulling op de digitale lesomgeving biedt het museum ook gastlessen aan. Een gastspreker heeft een beroep dat met de dood te maken heeft en kan uit de eerste hand vertellen over de praktijk van afscheid nemen en omgaan met de dood en dode lichamen. In overleg met de school wordt een gastlesafgestemd op de belangstellingen voor kennis van de leerlingen. Jaarlijks leidt het museum nieuwe gastsprekers op – doorgaans uitvaartverzorgers - zodat we landelijke dekking hebben.

Sinds begin 2020 is er een gastles-coördinator op vrijwillige basis aangesteld. Zij stimuleert de gastsprekers om zich ook als ambassadeur op te stellen, en lokaal scholen te werven en te interesseren. Dit blijkt nog een hele kluit – de weerstand voor het onderwerp bij leerkrachten blijft onverminderd groot. Evengoed zijn er in 2020 vijftien gastlessen op locatie gegeven, zowel op basisscholen als uitstapjes naar het voortgezet onderwijs. De coördinator assisteert bij de ontwikkeling van een opgefriste marketingaanpak Doodgewoon in de klas. Met Pabo Hanzehogeschool wordt in 2021 een enquête-onderzoek uitgezet naar dood en rouw in het curriculum van basisscholen.

bibliotheek en scriptiedatabase

Onze vakbibliotheek is met ruim 2000 banden een waardevol instrument voor onderzoek en kennisoverdracht en vormt een basis voor het museale kenniscentrum over Nederlandse uitvaartcultuur.

De online scriptiedatabase is in 2020 verder uitgebreid en telt nu ruim 220 BA- en MA scripties uit Nederland en Vlaanderen. De museum-informatiespecialist, een vrijwilligersfunctie, was in 2020 beperkt inzetbaar. Haar begeleiding van journalist Jorie Horsthuis resulteerde in de boekpublicatie *Noem haar Naam* (Ambo/Anthos, 2020) over het gemis van een doodgeboren tweelingzusje. Twee andere enthousiaste bibliotheekvrijwilligers hebben verder werk gemaakt van de registratie van geschonken boeken en Adlib-registratie van bijzondere grijze literatuur (uitvaart-specifiek).

funeraire academie

Afscheid nemen tijdens het coronavirus verloopt noodgedwongen anders dan we gewend zijn. Hoe geven wij opnieuw gestalte aan sterven, de uitvaart en rouw? Dat is de centrale vraag die het afgelopen jaar leidend was voor activiteiten van De Funeraire Academie. Eerdere geplande onderwerpen kwamen hierdoor te vervallen. We legden een covid-19 dossier aan met academische artikelen uit binnen- en buitenland, maakten interviews en initieerde het onderzoek 'Uitvaart in Tijden van Corona'.

history on the go

Omdat fysiek bij elkaar komen er niet in zat, organiseerde het museum namens Funeraire Academie een reeks van online activiteiten. Vanaf de zomer werd om de drie weken door universitair docent Martin Hoondert (Tilburg University) een zoom-interview gehouden met mensen die beroepshalve met de dood te maken hebben. Wat zijn hun observaties en ervaringen in de anderhalve meter samenleving, met oversterfte en restricties? Rituelenexpert Hoondert koppelde er voorlopige reflecties aan,

en beschouwde de gesprekken als een soort 'history on the go'. Er werd gesproken met uitvaart-ondernemer Elbert Sluijmer, crematoriumdirecteur Roel Stapper, DELA-uitvaartdirecteur Veronique Klaassen, rouwdeskundige Leoniek van der Maarel en afscheidsfotograaf Arenda Oomen.

De webinar 'Reset en Redesign: Uitvaart in Tijden van Corona' op 12 november was het startsein voor het publieksbrede onderzoeksproject dat de dynamiek van veranderende uitvaartrituelen in kaart brengt. De webinar vanuit Domusdela in Eindhoven werd via een livestream door zo'n 360 mensen gevolgd. Em. hoogleraar Paul Post reflecteerde in zijn openingslezing op het veranderende uitvaartritueel tijdens de coronacrisis en noemde de pandemie een 'slow disaster'. Hij signaleert een ontwikkeling naar kleinere, intieme rituelen, regionaler en meer verspreid in de tijd. Zal de coronacrisis de 'eventisering van de samenleving' definitief een halt toeroepen? Aan tafel discussieerde tafelheer Hoondert met Franca van de Kerkhof (uitvaartverzorgster en bestuurslid Netwerk Uitvaartvernieuwers) en Annemieke Huese-Meeder (ritueelbegeleider en verbonden aan DELA). Verschillende academici presenteerde via eerder opgenomen interviews kort hun bevindingen over de impact van corona op hun gebied van expertise. Dat waren Joanna Wojtkowiak (cultuurpsycholoog, Universiteit voor Humanistiek, coördinator Celebrantenopleiding), Khadija Kadrouch-Outmany (antropoloog en islamreligiewetenschapper), Natashe Lemos Dekker (antropoloog, UVA/Leiden Universiteit, onderzoeker kwetsbare ouderen en COVID-19).

De integrale webinar en openingslezing zijn gepubliceerd en terug te kijken op de website.

publieksactiviteiten

2020 begon met een volle programmering van activiteiten en samenwerkingen, waarvan bijna alle evenementen volgeboekt waren. Daar kwam op 12 maart 2020 een abrupt einde aan. Met het oog op de gezondheid van onze staf, vrijwilligers en bezoekers hebben wij ook in de zomer geen publieke evenementen georganiseerd. Voor de bezoekers werd Museum Tot Zover voornamelijk een digitale ervaring: we versterkten onze website en social media-outreach en engagement met veel gratis content en we experimenteerden met een virtual tours. Hieronder lichten we een aantal activiteiten van 2020 toe.

the lost art of grief

In *The Lost Art of Grief* onderzocht choreograaf Marie Goeminne haar fascinatie voor verdriet en de menselijke beleving van verdriet. In deze minimalistisch vormgegeven dansvoorstelling poogde ze bewustzijn te creëren over de verbindende, bevrijdende kracht die rouw met zich kan meebrengen. Ook hield Goeminne een dansworkshop waarin deelnemers vorm konden geven aan persoonlijke rouw. De voorstelling was beide dagen uitverkocht en bracht een nieuw publiek in aanraking met Museum Tot Zover: dans- en theaterliefhebbers. We merkten dat voor dit publiek de afstand van het centrum geen enkel probleem was, en dat onze locatie op de begraafplaats als zeer inspirerend werd ervaren. Helaas werden onze andere geplande theateractiviteiten van 2020 afgelast vanwege de pandemie.

privébezoeken

Vanaf juni 2020 hebben wij geëxperimenteerd met privébezoeken, waarbij één huishouden het museum een tijdslot lang voor zichzelf had.

Hiermee konden kwetsbaardere doelgroepen toch het museum bezoeken, en werd het museum gesteund met extra inkomsten. Hoewel deze tijdslots nooit volgeboekt werden, waren de reacties overweldigend enthousiast.

digitale activiteiten

In april 2020 investeerde het museum in de software en apparatuur om zelf virtual tours te kunnen creëren. Later die maand konden wij dan ook een interactieve virtual tour aanbieden aan onze (digitale) bezoekers. Geïnspireerd door dit succes zien we de virtual tour nu als een uitstekende toevoeging van onze tentoonstellingsdocumentatie. Op social media zijn we doorgegaan met het ondernemen van digitale activiteiten: zo hielden we in oktober een EAT LOVE DIE-fotowedstrijd waarbij deelnemers onherkenbare portretten konden opsturen. De winnaar ontving een gratis privébezoek aan de tentoonstelling. Ook reikten wij uit naar de online community door bijvoorbeeld bezoekers te vragen om input voor de 'doodquotes' op onze homepage, ervaringen te delen over corona-uitvaarten, etc. Deze acties werden het jaar door positief ontvangen, iets wat wij vervolgens ook terugzagen in onze engagement-cijfers, die na de 37% groei van 2019 nog eens met 15% groeiden.

collectie

werving, behoud en beheer

Een belangrijke tendens in de museumwereld is de verschuiving van aandacht van collectie naar programma. Musea vechten om aandacht; aandacht in de media, aandacht van het publiek. Voor Tot Zover betekent dit dat de beperkte financiële middelen en personele inzet wordt benut voor tentoonstellingen en activiteiten en de daarbij horende marketing. De keuze is weloverwogen gemaakt maar doet wel pijn, want de collectie krijgt nu niet de aandacht die het verdient.

De collectieploeg bestaat uit vrijwilligers die elke vrijdag aanwezig zijn. Zij werken aan registratie en opslag. Er wordt gewerkt met ADLIB Museum. De collectieploeg heeft sterke behoefte aan een kundige leidinggevende. Het is lastig iemand te vinden die dit op professioneel niveau en voor langere tijd wil doen.

Overigens is de collectie eigendom van de Stichting Funerair Erfgoed, dat zijn collectie in langdurig bruikleen heeft gegeven aan de Stichting Nederlands Uitvaartmuseum. Dit is een veiligheidsconstructie, een garantie om te zorgen dat de collectie bij elkaar blijft. De collectie is opgeslagen in een depot dat wordt gehuurd bij Museum Nienoord in Leek. Onze rijtuigen staan hier te midden van de grootste collectie historische koetsen en sleden van Nederland. Vanwege de corona-protocollen kon de collectieploeg na 12 maart slechts zelden voltallig aanwezig zijn, waardoor er relatief weinig werk kon worden verricht.

nieuwe aanwinsten

Qua aanwinsten was 2020 een uitstekend jaar. In de zomer werd *Portret van een overleden meisje*

door Nicolaes Maes verworven op een Zwitserse veiling, na een tip van het Dordrechts Museum en na consultatie van expert Rudi Ekkart. Een geweldige aanwinst voor Tot Zover. Het museum kocht ook een schilderij van Antoon van Welie. Er is daarnaast bekend geworden dat een deel van de nalatenschap van Aat Veldhoen in 2021 aan het museum zal worden geschonken. Bijzonder verheugd waren we met de schenking van een papierknipwerk, vervaardigd door Johannes Hubertus Reygers (1818), dat al vanaf 2006 bij ons in bruikleen was. Verder werden de foto's van Simone Henken en Emma Kisiel, die te zien waren tijdens De Laatste Aai geschonken aan het museum. Er waren nog enkele andere schenkingen te verwelkomen, waaronder een mooie kleurets van Willy Belinfante.

avg

Ook in 2020 werd kritisch gekeken naar de AVG en wordt er continu bekeken welke gegevens we mogen bewaren en welke niet.

pers en publiciteit

Wegens het overweldigende succes werd *De Laatste Aai* verlengd tot februari 2020. Begin januari zetten wij dan ook een campagne uit met een uitgebreide A0-buitencampagne in Amsterdam, een samenwerking met Museumkaart waarmee Museumkaarthouders een gratis introductie mee mochten nemen, en een uitgebreide digitale campagne. De respons was overweldigend, en onze bezoekerscijfers groeiden naar ca. 800 bezoekers per maand.

Op 12 maart 2020 opende (en sloot), om vervolgens op 6 juni 2020 te heropenen. Deze overzichtstentoonstelling over vergankelijkheid, sensualiteit en de dood door beeldend kunstenaar Roos van Geffen was toen al twee maanden gratis online te bezoeken, maar werd alsnog enthousiast bezocht. Ook recensenten van NRC Handelsblad, het Parool, Mister Motley en de Kunstmeisjes werden naar het museum getrokken. In september 2020 werd de tentoonstelling verlengd, waar wij een A0-buitencampagne bij inzetten. Deze campagne was specifiek gericht op bewoners van Amsterdam Centrum en Oost, om grote reisbewegingen zo veel mogelijk te beperken. Op 12 december opende de nieuwe expositie *Ik ben mijn lichaam niet* – twee dagen later kwam echter de winterlockdown. We kijken voor deze tentoonstelling nog naar promotiemogelijkheden in voorjaar 2021.

De verrijking van onze collectie door de aanschaf van het 17de eeuwse *portret van een dood kind* door Nicolaes Maes – een ware stunt – was uiteraard ook onderwerp van onze marketinginspanningen. De campagne 'Beschuit met Maesjes' ging gepaard met een donateursactie.

Verder merkten we dat de dood een veelbesproken onderwerp was in 2020. De vele sterfgevallen van de

pandemie, de aangepaste uitvaarten, de discussies rondom de beperkte IC-capaciteit, de In Memoriams van bekende overleden figuren: Museum Tot Zover werd regelmatig genoemd en betrokken in geschreven pers en radioprogramma's en droeg zelf actief bij via onze website. Zogenaamde *death-fluencers* die zich bezighouden met funeraire tradities en *death positivity* lieten zich graag fotograferen en taggen in Museum Tot Zover.

In het jaarverslag van 2019 schreven wij over het bereiken van een grotere naamsbekendheid van het museum door middel van e-ticketverkoop via resellers, het stimuleren van recensies op TripAdvisor, buitenreclame middels een bord aan de Middenweg en deelname aan organisaties als Museum om de Hoek. Met het oog op de pandemie hebben we de reseller- en TripAdvisor-strategieën op een lager pitje gezet, om toeristen niet actief te stimuleren. Naast het bord op de Middenweg en de deelname aan Museum om de Hoek hebben we ook een stage uitgezet voor een uitvoering publieksonderzoek, waar de nieuwe stagiaire vanaf januari 2021 aan begint. Dit publieksonderzoek richt zich op de bezoeker die juist níet naar Tot Zover komt, en waarom (naam? locatie, thema?) Hierbij zal de naamsbekendheid van Museum Tot Zover ook een rol gaan spelen.

quotes uit de media

"Ik zoek mijn toevlucht in het bescheiden museum in een hoek van de begraafplaats. Tot Zover maakt exposities over sterven en verdriet. Heikel maar het slaagt er wonderwel in om niet de rouw te exploiteren waarmee nu eenmaal een deel van het publiek hier binnenkomt."

Joyce Roodnat, NRC 18/08/2020

DOF DINGANG

Nederlandse Filmacademie

Centercom Buitenscreef
0900 - 024 24 10

roos van geffen over vergankelijkheid, sensualiteit & de dood

EAT LOVE DIE

* 4/6/20

† 15/11/20

"een spiegel waardoor je met jezelf en je sterfelijkheid wordt geconfronteerd"
HET PAROOL

"by roos van geffen is de dood aanleiding om het leven te proberen
de dood smaakt naar niets. het leven is een verse kers in je mond."
MISTER MOTLEY

"een gezamenlijk verhaal, samenwerking (...) je wordt erdoor geraakt"
DE KUNSTMETJES

Nederlands
Luchtvaart Museum **tot ZOVER**

M **Monuta** **YARDEN** **DECA**

ACTIVITEITEN VAN 1970-2020

“Het is een prachtige, meanderende route die Van Geffen heeft uitgezet. De opgeslagen boeken van grote fotografen vertellen over de levenscyclus, beginnend bij de geboorte – we zien bijvoorbeeld de zwangere fotograaf Annie Leibovitz – tot de onvermijdelijke dood. Op de achtergrond horen we uitspraken van de fotografen uit de boeken. Het is een terugblik en een vooruitblik tegelijk. Veellagig, en heel herkenbaar.”

Maarten Moll, Parool 04/06/2020

“Als kunstenaar gebruikt Roos van Geffen vaak het medium fotografie dat momenten uit het leven voor de vergetelheid van de dood behoedt. Bij Roos van Geffen is de dood aanleiding om het leven te proeven. De dood smaakt naar niets. Het leven is een verse kers in je mond.”

Alex de Vries, Mister Motley 22/06/2020

“Het klinkt misschien niet als de meest ontspannende zaterdagmiddagactiviteit ooit: een bezoekje aan een heus Uitvaartmuseum voor een tentoonstelling die draait om thema's als sterfelijkheid en vergankelijkheid. Memento mori, anyone?”

“In de expositie Eat Love Die in Uitvaartmuseum Tot Zover laat hedendaagse kunstenaar Roos van Geffen zien dat het nog een stuk subtieler en persoonlijker kan. Geen schedels noch doodskisten, maar wel kersen, kussens en eendenkroos. (-) Vanaf het moment dat je naar binnen stapt, voelt Eat Love Die als een ontzettend intieme tentoonstelling. Je wordt erdoor geraakt.”

Hanna de Vos, De Kunstmeisjes 14/07/2020

“Ook Museum Tot Zover komt tot een creatief inzicht. Het portret van een dood kind door Nicolaes Maes wordt gerestaureerd en als je meer dan 500 euro doneert, krijg je het Nederlandse meesterwerk een dag thuis.”

Rubriek ‘Open tijdens corona. Hoe gaan ondernemers om met de gedeeltelijke lockdown?’

Sietske Kleijwegt, PAROOL 26/10/2020

“Kleine musea hebben het zwaar. Maar na het weekend mogen ze de deuren weer openen. Vandaag: Uitvaartmuseum Tot Zover op begraafplaats De Nieuwe Ooster, een museum over de dood dat tijdens een dodengolf gesloten bleef. De toiletruimtes in het Rijksmuseum beslaan waarschijnlijk een groter oppervlak, maar onder de kleine musea is Museum Tot Zover een van de mooiste in het land”

Reportage door Anouk Boone, NRC 29/05/2020

“Ik ging naar De Nieuwe Ooster om een dood kind te zien.

Een kind van verf. Het is afgebeeld op een schilderij van Nicolaes Maes, leerling van Rembrandt, en tevens de bekendste portretschilder uit de 17de eeuw. Het doek hangt, met een enorme lijst eromheen, in een zaal van het museum over leven en dood Tot Zover, dat op de begraafplaats is gevestigd. Directeur Guus Sluiter stuitert bijna van opwinding als hij de deur van het museum ontsluit en meteen begint te vertellen over het doek dat hij op een veiling wist te verwerven. Voor slechts enkele duizenden euro’s.”

Maarten Moll, Parool, 8/10/2020

“Uitvaartmuseum en gemeente oneens over café op De Nieuwe Ooster. Nu café Roosenburgh op begraafplaats De Nieuwe Ooster in Oost verbouwd wordt, vreest directeur Guus Sluiter van uitvaartmuseum Tot Zover het voortbestaan van het café én het gehele museum.”

Tahrim Ramdjan, PAROOL 27/11/2020

“Kroniek van een aangekondigde verbouwing. (-) Museum Tot Zover ligt verscholen in het groen van De Nieuwe Ooster. Het museum, dat thema’s rond de dood behandelt, luidde begin deze maand de noodklok. Gemeente Amsterdam wil Café Roosenburgh, dat het museum deelt met de begraafplaats, sluiten en omvormen tot een multi-inzetbare plek. Guus Sluiter, directeur van Tot Zover, begrijpt niets van dit voornemen. (-) Het grootste probleem voor Tot Zover is dat ze Café Roosenburgh gebruiken voor openingen, lezingen, voorstellingen en de ontvangst van scholieren en studenten. “Dat is belangrijk voor onze exploitatie,” stelt Sluiter. “We geven extra diepgang met activiteiten die niet in de museumzalen kunnen worden gehouden.” De directeur is ontstemd omdat er naar zijn mening eenzijdige besluiten zijn genomen, ondanks eerder gemaakte afspraken.”

Wietse Schmidt, De Brugkrant, 22/12/2020

ondertekening activiteitenverslag

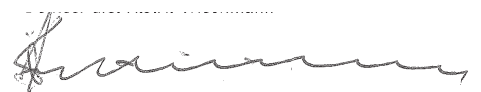
Namens het bestuur:

Voorzitter
De heer drs. E. Doeve

Penningmeester
De heer N.W. de Boer

Secretaris
De heer drs. A.J.A. Wiechmann

STICHTING NEDERLANDS UITVAARTMUSEUM

3. BALANS PER 31 DECEMBER 2020 NA VERWERKING RESULTAAT

	31 december 2020		31 december 2019	
	€	€	€	€
ACTIVA				
Materiële vaste activa				
Museum collectie	P.M.		P.M.	
Museum vaste presentatie	362		362	
Bibliotheek	305		305	
Meubilair en inventaris	2.542		3.572	
Audiovisuele apparatuur	1.138		1.644	
		4.347		5.883
Voorraad		6.093		6.483
Vorderingen				
Nog te vorderen omzetbelasting	8.729		2.242	
Nog te ontvangen subsidies	0		33.098	
Debiteuren	777		7.845	
Overige vorderingen	1.257		6.068	
		10.763		49.253
Liquide middelen		223.311		128.568
		244.514		190.187
PASSIVA				
Eigen		128.056		133.534
Kortlopende schulden				
Nog te betalen loonbelasting	4.152		5.873	
Crediteuren Personeelskosten	36.637		8.768	
Nog te besteden subsidies	665		0	
Overige schulden	47.430		13.857	
	27.574		28.155	
		116.458		56.653
		244.514		190.187

STICHTING NEDERLANDS UITVAARTMUSEUM

4. STAAT VAN BATEN EN LASTEN OVER 2020

	2020	Begroting 2020	2019
	€	€	€
Opbrengsten			
Bijdragen exploitatie	291.746	311.000	295.993
Entreegelden	13.880	14.000	12.215
Tentoonstellingen	30.620	60.000	42.956
Verkoop catalogi, boeken e.d.	1.792	4.000	2.936
Horeca	19.547	0	18.496
	357.585	389.000	372.596
Inkoopwaarde van verkopen	8.376	2.000	6.458
Brutowinst	349.209	387.000	366.138
Bedrijfslasten			
Personeelslasten	208.948	189.527	187.564
Afschrijvingen	1.536	800	1.443
Bestuur	1.582	1.500	627
Huisvesting	35.060	37.200	31.905
Vaste presentatie	8.861	8.000	3.218
Tentoonstellingen	35.517	70.000	51.425
Fondsenwerving	0	2.500	3.150
Overige bedrijfslasten	63.183	73.490	66.444
	354.687	383.017	345.776
Resultaat	-5.478	3.983	20.362
Financiële baten en lasten			
Rente	0	0	0
Resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening	-5.478	3.983	20.362
Resultaatsbestemming			
Mutatie algemene reserve	-5.478	3.983	20.362
Mutatie bestemmingsreserve	0	0	0
	-5.478	3.983	20.362

STICHTING NEDERLANDS UITVAARTMUSEUM

5. KASSTROOMOVERZICHT

	31 december 2020		31 december 2019	
	€	€	€	€
Kasstroom uit operationele activiteiten				
Bedrijfsresultaat		-5.478		20.362
<i>Aanpassing voor (geen kasstroom)</i> Afschrijvingen		1.536		1.443
<i>Mutatie Werkkapitaal</i> Kortlopende vorderingen	38.880		(40.162)	
Kortlopende schulden	59.805		(1.384)	
Interest	0		0	
		98.685		(41.546)
Kasstroom uit investeringsactiviteiten				
Investeringen materiële vaste activa	0		(619)	
		0		(619)
Netto kasstroom		94.743		(20.360)
Liquide middelen	01-01-2020	128.568	01-01-2019	148.928
Liquide middelen	31-12-2020	223.311	31-12-2019	128.568
		94.743		(20.360)

Mutatie

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode.

6. TOELICHTING

6.1 Algemeen

Waarderingsgrondslagen

Algemeen

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met RJ 640. De activa en passiva, waarvan de waardering niet specifiek in deze toelichting is vermeld, zijn gewaardeerd tegen nominale waarde. Het Museum is op 20 december 2007 geopend en heeft als statutaire zetel en vestigingsplaats Amsterdam. De Stichting heeft ten doel mensen aan te zetten tot reflectie op dood, sterfelijkheid en rouw, en mensen te informeren over geschiedenis, heden en toekomst van uitvaartculturen, en dit zowel binnen als buiten het geëxploiteerde museum.

Materiële vaste activa

De waardering van de museumcollectie is op basis van reële waarde. Deze reële waarde is bepaald op P.M.

De Museum vaste presentatie en Bibliotheek worden gewaardeerd tegen historische kostprijs en hierop wordt niet afgeschreven.

De overige materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingprijs of vervaardigingprijs verminderd met per categorie vastgestelde, lineair bepaalde afschrijvingen. De afschrijvingstermijn voor meubilair en inventaris bedraagt 7 jaar en voor de audiovisuele apparatuur 5 jaar.

Op de museumcollectie wordt niet afgeschreven.

Voorraad

De winkelvoorraden worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs of lagere netto-opbrengstwaarde. Deze lagere netto-opbrengstwaarde wordt bepaald door individuele beoordeling van de voorraden.

Belastingen

De vorderingen onder Belastingen worden bij eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs.

Overige vorderingen

De vorderingen worden bij eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. De reële waarde en geamortiseerde kostprijs zijn gelijk aan de nominale waarde. Noodzakelijk geachte voorzieningen voor het risico van oninbaarheid worden in mindering gebracht. Deze voorzieningen worden bepaald op basis van individuele beoordeling van de vorderingen.

Liquide middelen

De liquide middelen zijn gewaardeerd tegen nominale waarde. Indien niet nader toegelicht staan deze ter vrije beschikking.

Kortlopende schulden

Kortlopende schulden worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde.

Kortlopende schulden worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs.

Daar waar geen sprake is van (dis)agio en transactiekosten is de geamortiseerde kostprijs gelijk aan de nominale waarde.

Resultaatbepaling

Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen de opbrengstwaarde van de geleverde prestaties en verrichte diensten enerzijds, en anderzijds de kosten en andere lasten van het jaar, gewaardeerd tegen historische kostprijzen.

6.2 Toelichting op de balans

ACTIVA

6.2.1 Materiële vaste activa

	2020	2019
Vaste Presentatie	€	€
Boekwaarde per 1 januari	362	362
Aanschaffingen	0	0
	362	362
Afschrijvingen	0	0
Boekwaarde 31 december	362	362
Bibliotheek	€	€
Boekwaarde per 1 januari	305	305
Aanschaffingen	0	0
	305	305
Afschrijvingen	0	0
Boekwaarde 31 december	305	305
Meubilair & Inventaris	€	€
Boekwaarde per 1 januari	3.572	4.602
Aanschaffingen	0	0
	3.572	4.602
Afschrijvingen	1.030	1.030
Boekwaarde 31 december	2.542	3.572
Audiovisuele apparatuur	€	€
Boekwaarde per 1 januari	1.644	1.438
Aanschaffingen	0	619
	1.644	2.057
Afschrijvingen	506	413
Boekwaarde 31 december	1.138	1.644

De materiële vaste activa zijn verzekerd voor een bedrag van € 50.000,-.

STICHTING NEDERLANDS UITVAARTMUSEUM

6.2.2 Vorderingen

	2020	2019
Nog te ontvangen subsidies	€	€
Nog te ontvangen subsidies	0	33.098
Stand per 31 december	0	33.098

Liquide middelen

	€	€
Kas	106	106
ABN AMRO bestuurrekening ABN	222.633	126.970
AMRO bestuurspaarrekening	572	572
Gelden onderweg	0	920
Stand per 31 december	223.311	128.568

STICHTING NEDERLANDS UITVAARTMUSEUM

PASSIVA

6.2.3 Eigen vermogen

Algemene Reserve

Stand per 1 januari
 Resultaatsbestemming

	2020	2019
	€	€
	92.277	71.915
	-5.478	20.362
Stand per 31 december	86.799	92.277

Het voorstel van het bestuur om het resultaat over 2020 te onttrekken aan de algemene reserve, is als zodanig in de balans verwerkt.

Continuïteitsreserve

Stand per 1 januari
 Resultaatsbestemming

	€	€
	30.000	30.000
	0	0
Stand per 31 december	30.000	30.000

Om in de toekomst bijzondere aankopen, noodzakelijk onderhoud of tegenvallers op te kunnen vangen is in 2009 door het bestuur besloten een continuïteitsreserve op te bouwen. Gedurende de afgelopen jaren heeft geen dotatie of onttrekking plaatsgevonden.

Bestemmingsreserve

Stand per 1 januari
 Mutatie

	€	€
	11.257	11.257
	0	0
Stand per 31 december	11.257	11.257

Om in de toekomst fondsenwerving te kunnen bekostigen is in 2018 door het bestuur besloten een bestemmingsreserve op te bouwen.

Voorstel tot resultaatbestemming

Voorgesteld wordt het resultaat als volgt te verdelen:

	€
Onttrekking algemene reserve	-5.478
	-5.478

Dit voorstel is reeds in de jaarrekening verwerkt.

STICHTING NEDERLANDS UITVAARTMUSEUM

6.2.4 Kortlopende schulden

	2020	2019
Overige schulden		
Accountantskosten	€ 4.375	€ 4.146
Kosten kenniscentrum uit subsidie	16.605	16.605
Nettolonen	0	1.824
Beveiligingskosten	0	1.300
Het Nationaal Rijtuigenmuseum (2e helft 2019)	4.172	4.280
Reservering vakantiedagen	2.190	0
Overige kosten	232	0
Stand per 31 december	27.574	28.155

6.3 Niet uit de balans blijvende verplichtingen

Huurverplichtingen

1. Met ingang van 1 januari 2013 is er bij Stichting Museum Nienoord te Leek een depotruimte van 170,60 m2 gehuurd. De huur over 2020 bedraagt € 10.096,- per jaar inclusief BTW. Jaarlijks, voor het eerst op 1 januari 2014, kan de huur geïndexeerd worden op basis van CPI-werknemers laag (2013=100). Het contract wordt jaarlijks automatisch verlengd en kent een opzegtermijn van 6 maanden.

2. Met ingang van 2007 is een huurovereenkomst aangegaan met de Gemeente Amsterdam, Stadsdeel Oost- Waterschapsmeer. In deze overeenkomst is opgenomen dat vanaf 1 oktober 2007 de huurder de huurprijs voor 25% in geld voldoet en voor 75% in natura. De betaling in natura vindt plaats door het leveren van het dagelijks onderhoud en reiniging van het pand en dat er iemand aanwezig is elke dag van 9 tot 17 uur. De waarde van de door huurder aan verhuurder te leveren diensten wordt tussen partijen vastgesteld op 75% van de huurprijs. Huurder voldoet de omzetbelasting die verschuldigd is over de huurprijs, voor zover deze in natura is verschuldigd, aan verhuurder in geld gelijktijdig met de betaling van huurprijs voor zover deze in geld moet worden voldaan. Met omzetbelasting wordt voor de werking van deze bepaling gelijkgesteld de afzonderlijke vergoeding voor omzetbelasting die in rekening wordt gebracht in de huurprijs indien geen met omzet belaste verhuur wordt overeengekomen of indien niet meer met omzetbelasting mag worden verhuurd, terwijl partijen dat wel waren overeengekomen. De kans dat de Belastingdienst zich op het standpunt stelt dat de dienstverlening meer of minder waard is dan 75% van de huurprijs, is voor rekening van verhuurder en zal derhalve niet leiden tot verrekening met huurder. Deze overeenkomst moet, voor wat betreft de verbintenissen tot levering en afname van diensten, worden beschouwd als een overeenkomst van opdracht. Verhuurder zal gerechtigd zijn te verlangen dat met ingang van 1 januari 2009 of met ingang van 1 januari van elk tweede daaropvolgende jaar, huurder de huurprijs voor een groter gedeelte dan 25% (oplopend tot en met 100%) in geld dient te voldoen, indien verhuurder zulks tenminste zes maanden voorafgaand aan die datum schriftelijk aan huurder heeft medegedeeld. De overeenkomst wordt telkens voor een periode van 5 jaar verlengd, meest recentelijk op 31 december 2016. De opzegtermijn bedraagt 2 jaar.

Bruikleen

De stichting heeft in bruikleen ontvangen een museumcollectie van Stichting Funerair Erfgoed. Hiervan is een bruikleenovereenkomst opgesteld gedateerd op 18 maart 2006 met een looptijd van 25 jaar en eindigt derhalve op 18 maart 2031.

6.4 Toelichting op de rekening van baten en lasten

BATEN

	2020	Begroting 2020	2019
	€	€	€
Opbrengsten			
Bijdragen exploitatie	291.746	311.000	295.993
Entreegelden	13.880	14.000	12.215
Tentoonstellingen	30.620	60.000	42.956
Verkoop catalogi, boeken e.d.	1.792	4.000	2.936
Horeca	19.547	0	18.496
	357.585	389.000	372.596

Brutowinst

De totale baten zijn circa € 36.000 lager dan begroot, vanwege minder mogelijkheden van educatie door COVID-19. Een bijdrage van € 25.000 was begroot voor 2020 maar zal door COVID-19 naar verwachting in 2021 besteed worden.

LASTEN

	€	€	€
Personeel			
Salarissen	165.483	155.350	155.646
Sociale lasten	31.020	34.177	31.918
Pensioenlasten	12.445	0	0
	208.948	189.527	187.564

De pensioenlasten zijn nieuw in 2020 omdat in 2020 een pensioenregeling is getroffen voor de medewerkers van de stichting. Omdat pas in het eerste kwartaal van 2020 bekend werd hoe hoog de kosten zouden worden was hiervoor nog geen bedrag opgenomen in de begroting van 2020.

Personeelsbezetting

Het aantal medewerkers in 2020 bedroeg 5 (2019: 6) en het aantal fte 3,2 (2019 : 3,35).

	€	€	€
Specificatie bestuur			
Bestuur	1.582	1.500	627
	1.582	1.500	627

De bestuurders hebben over het afgelopen jaar geen bezoldiging ontvangen.

STICHTING NEDERLANDS UITVAARTMUSEUM

	2020	Begroting 2020	2019
Huisvesting	€	€	€
Huur	22.619	22.400	22.169
Onderhoud	1.486	2.400	1.938
Beveiliging	0	2.800	1.300
Gemeentebelastingen	2.513	1.600	(702)
Gas, electra en water	8.442	8.000	7.200
	35.060	37.200	31.905

	€	€	€
Overige bedrijfslasten	€	€	€
Overige personeelskosten	12.256	21.600	24.128
Marketing	7.349	11.000	8.622
Onderhoud collectie	6.321	3.850	744
Administratie	500	850	500
Automatisering	8.375	8.000	10.066
Accountant	8.904	7.500	8.511
Advieskosten	4.296	0	0
Lidmaatschappen	3.853	2.000	2.520
Representatie (incl. Website)	2.416	6.000	3.597
Telefoonkosten	1.038	2.400	1.491
Verzekering	3.421	3.000	2.570
Porto	649	1.600	433
Drukwerk, kantoorartikelen, advertenties	1.634	3.300	1.039
Bank	481	390	809
Overige	1.690	2.000	1.414
	63.183	73.490	66.444

Overige Personeelskosten

In tegenstelling tot 2019 zijn er in 2020 geen uitzendkrachten ingezet in het museum. Ook werden er mede door restricties vanwege de Covid19 pandemie minder reiskosten gemaakt dan in 2019.

Onderhoud collectie

Met name door de aanschaf van een schilderij is er meer uitgegeven aan de collectie van het museum.

Advieskosten

In 2020 is er door een externe partij geadviseerd inzake de nieuwe pensioenregeling voor de medewerkers van het museum.

7. OVERIGE GEGEVENS

7.1 Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Op de volgende pagina's is de controleverklaring van CROP registeraccountants opgenomen.

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: de directeur en het bestuur van Stichting Nederlands Uitvaartmuseum te Amsterdam
alsmede de Stichting Amsterdam Fonds voor de Kunst

A. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2020

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2020 van Stichting Nederlands Uitvaartmuseum te Amsterdam gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Nederlands Uitvaartmuseum op 31 december 2020 en van het resultaat over 2020 in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ-Richtlijn voor de Jaarverslaggeving 640 Organisaties-zonder-winststreven (RJ 640);
- zijn de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2020 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de begroting en met de aan de subsidie verbonden verplichtingen zoals vastgelegd in de subsidiebeschikking van Stichting Amsterdam Fonds voor de Kunst met referentienummer: 2016.0134 in het kader van de Regeling vierjarige subsidies AFK 2017-2020.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2020;
2. de staat van baten en lasten over 2020; en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden en het Controleprotocol Meerjarige Subsidies AFK Kunstenplanperiode 2017-2020 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Nederlands Uitvaartmuseum zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

B. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- het bestuursverslag;
- de overige gegevens.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van Richtlijn voor de Jaarverslaggeving 640 Organisaties-zonder-winststreven en het Handboek Verantwoording Meerjarige Subsidies 2017-2020 is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Richtlijn voor de Jaarverslaggeving 640 Organisaties-zonder-winststreven en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ Richtlijn voor de Jaarverslaggeving 640 Organisaties-zonder-winststreven.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ-Richtlijn voor de Jaarverslaggeving 640 Organisaties-zonder-winststreven. Het bestuur is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen zoals het Handboek Verantwoording Meerjarige Subsidies 2017-2020. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van de relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de organisatie in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de organisatie te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de organisatie haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden en het Controleprotocol Meerjarige Subsidies AFK Kunstenplanperiode 2017-2020, ethische voorschriften en de onafhankelijkheids-eisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, van het niet rechtmatig tot stand komen van baten en lasten alsmede de balansmutaties, die van materieel belang zijn, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de entiteit;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de organisatie haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen.

Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een organisatie haar continuïteit niet langer kan handhaven;

- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Wij communiceren met het bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Nieuwegein, 14 juli 2021

CROP registeraccountants

Was getekend

T. van der Meulen MSc RA

STICHTING NEDERLANDS UITVAARTMUSEUM

8. BIJLAGE

8.1 Prestatieverantwoording 2020

Presenterende activiteiten

voorstellingen/ (film)vertoningen/ tentoonstellingen/lezingen	aantal activiteiten 2020 - begroot	aantal activiteiten 2020 - gerealiseerd	aantal bezoeken 2020 - begroot	aantal bezoeken 2020 - gerealiseerd
eigen programmering	16	3	7.200	3.262
ingehuurde programmering	0	7	0	
internationale (co)programmering	0	0	0	0
commerciële verhuur	0	0	0	
buurtgerichte activiteiten	1	2	200	90
totaal programmering	17	12	7.400	3.352
totaal Amsterdam	15	12	7.400	3.352
digitale activiteiten	4	10	100.000	79.542
Cultuureducatie				
Schoolgebonden activiteiten				
binnen Amsterdam				
PO	16	0	400	0
VMBO	0	0	0	0
VO/ROC	40	2	600	30
S(M))	0	0	0	0
totaal	56	2	1.000	30
Schoolgebonden activiteiten				
buiten Amsterdam				
PO	0	361	0	3.369
VMBO	0	0	0	0
VO	0	0	0	0
S(M))	0	0	0	0
totaal	0	0	0	0
Niet-schoolgebonden				
activiteiten binnen Amsterdam				
PO	0	0	0	0
VMBO	0	0	0	0
VO	0	0	0	0
S(M))	0	0	0	0
totaal	0	0	0	0
Niet-schoolgebonden				
activiteiten buiten Amsterdam				
PO	0	0	0	0
VMBO	0	0	0	0
VO	0	0	0	0
S(M))	0	0	0	0
totaal	0	0	0	0
totaal Amsterdam	56	2	1.000	30
totaal buiten Amsterdam	0	0	0	0
digitale activiteiten	0	0	0	0